

מסכת שבת דף פח
עמוד 3

נעשה ונשמע
כפה עליהם הר כגיגית

דבר והיפוכו

שיעורים שנמסרו בארה"ב
ע"י מורינו הרב שליט"א
בעל מחבר
"בלבבי משכן אבנה"

לא ערוך

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל
יש לשלוח בקשה לכתובת:
bilvavi231@gmail.com
לקבלת העלון השבועי בפקס
יש לשלוח בקשה לפקס המערכת:
03-5480529

ללקיחת חלק בהוצאות הגדולות
של הדפסת הספרים לזיכוי הרבים
ניתן לתרום במערכת הטלפונית:

מרכז הצדקה
ישראל: 1-800-28-28-28
USA +972-2-5025580

יש לציין מספר קרן:
4387 - בלבבי משכן אבנה

לפרטים נוספים והקדשות
bilvavi231@gmail.com

© כל הזכויות שמורות

קו ישיר לשמיעת שיעורי מורנו
הרב שליט"א ב'קול הלשון':
ישראל 073.295.1245
USA 718.521.5231

מערכת 'בלבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
ת.ד. 34192 ירושלים 9134100
bilvavi231@gmail.com

לכבוד

הרב ירמיהו גינזברג

על כל המאמץ

בביקורו

של הרב, שליט"א

בארה"ב

הרב ישעיה קליין

על כל המאמץ

להנגיש את התורה

של הרב, שליט"א

לדוברי אנגלית

הרב צבי כהן

על כל השתדלות

לעזור הרב, שליטא

קול הלשון

073.295.1245 • 718.521.5231 2»4»12

1

שיעורים בארה"ב
אייר תשפ"ג

2

צורת אדם

3

בלבבי משכן אבנה
חלק א-ט

4

סידרת "דע את"

5

התבודדות

6

תפילה

7

ספרי קודש

8

דרשות

9

ארבע יסודות המידות

10 < פרשת השבוע 11 < מועדי השנה 12 < תורה, גמרא ושולחן ערוך

13 < האנציקלופדיה בלבבי משכן אבנה

ברור לכל בר דעת, אם זו הצורה שכך הם קבלו את התורה, זה לא במקרה שיכל להיות עוד הרבה אפשרויות איך לאנוס אותם לקבל את התורה, וזו האפשרות שהקב"ה כביכול יכל את זה ויכל את זה ויכל את זה ובמקרה כך היה צורת האנוס. אלא מתגלה כאן, מגדירים מתגלה שכל המהות של התורה גורמת לידי כך שכך תהיה צורת הקבלה שלה.

הרי את מה הם באים לקבל? את התורה. אז הצורה איך מקבלים את התורה, היא שייכת למהות העצמית של התורה שכך מקבלים אותה.

נסביר.

"כפה עליהם הר כגיגית". ראשית הגדרת הכוחות שבאדם ואחרי כן בצורה של הכפייה של הר כגיגית.

הם קבלו את התורה בשני אופנים, כמו שתוס' כאן מביא ועוד. מצד אחד הם אמרו "נעשה ונשמע". מהצד השני כפה עליהם הר כגיגית. אז הם רצו לקבל את התורה או שאנסו אותם לקבל את התורה? זו שאלה שכבר שואלים חז"ל. אחת מן התשובות, מגדירים אחת מן התשובות, לשון הרמב"ם הידוע "כופים אותו עד שיאמר רוצה אני". אז כשהקב"ה כפה עליהם לקבל את התורה זה היה ברצון או באונס? היה בזה גם רצון וגם אונס. מצד אחד זה היה ברצון, מהצד השני זה היה באונס. "כופים אותו עד שיאמר רוצה אני".

המפרשים שואלים למה הקב"ה לא כפה את אומות העולם לקבל את התורה גם כן. אחת מן התשובות: אם הוא יכפה אותם "עד שיאמר רוצה אני", מה מועיל שהוא אומר 'רוצה אני'? כי בעומק הנשמה הוא באמת רוצה, רק יש לו מפריע. כשאונסים אותו מה גורם האונס? שהרצון הפנימי יתגלה. אבל אצל העכו"ם הרצון הפנימי שלהם לקבל את התורה? לא. אז אם הוא יאנוס אותם לקבל את התורה, מה זה

בס"ד נשתדל כהכנה למתן תורה ללמוד קטע מסוים כאן בגמרא במסכת שבת, להתבונן בזה לאט לאט בכמה פנים.

נקרא דבר ראשון את דברי הגמ'.

ויתיצבו בתחתית ההר אמר ר' אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם אמר רב אחא בר יעקב מכאן מודעא רבה לאוריינא אמר רבא אעפ"כ הדור קבלוה בימי אחשוורוש דכתיב קיימו וקבלו היהודים קיימו מה שקיבלו כבר".

א"כ, הגמ' אומרת שכאשר בני ישראל עמדו במתן תורה, מה נעשה בהם, "מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית". אומר רש"י מה זה גיגית, "קובא שמטילין בה שיכר". חבית שמטילים בה שיכר זה נקרא גיגית. על אף שלפעמים בש"ס גיגית זה גם לדברים אחרים, גם למים. אבל אומר רש"י כפה עליהם הר כגיגית על מנת שיקבלו את התורה. אם אתם מקבלים את התורה, מוטב, ואם לאו, שם תהא קבורתכם.

ראשית בהגדרה ברורה. אז מה הוא עשה בפעולה הזו, הוא העביר אותה ממצב של רצון למצב של אונס. הוא אנס אותם לקבל את התורה, בעל כורחם.

הרבה דרכים למקום איך לאנוס. בשלב ראשון כמובן צריך להבין מדוע צריך שהם יקבלו את התורה מאונס ולא מרצון. לא רק מרצון. שלב שני שצריך להבין, אחרי שכבר מובן מדוע צריך לאנוס אותם לקבל את התורה, יש הרבה דרכים איך לאנוס אותם לקבל את התורה. זו הדרך היחידה לעקור את ההר, בלשון חז"ל נתלש ההר, נעתק ממקומו, ולהעמיד על גביהם את ההר. יתר על כן כמו שאומר המהרש"א, נעשה חור בהר, הוא הכניס אותם לתוך אותו חור, וככה הם מקבלים את התורה.

שניהם בדיוק דבר והיפוכו אז בהכרח שיש להם שורש אחד. זה נקרא העומק של קבלת התורה.

"כפה עליהם הר כגיגית". מה זה כפה עליהם הר כגיגית, מלשון כף. מה השורש של המילה כף, 'הפך', אותיות פ' ו'כ' בלשון הקודש זה להפוך את הדבר. אז מה הם קבלו בעומק של קבלת התורה? בכוחות הנפש איך מקבלים את זה בדבר והיפוכו? יראה, בעל כורחו, אונס, ואהבה רצון, דבר והיפוכו. ואז איזה תורה בעומק מקבלים? מקבלים את האור של התורה שהוא דבר והיפוכו. זה עומק פנימיות התורה, מ"ט פנים לטהר, מ"ט פנים לטמא. אבל שניהם בשורש הם דבר אחד. זה נקרא עומק קבלת התורה.

נחזור על היסוד ולאט לאט נפתח אותו בעז"ה. בכוחות הנפש. איזה מקום בנפש הם קבלו את התורה? אונס ורצון. אלו הם שני הכוחות השורשיים של דבר והיפוכו בנפש, רוצה ולא רוצה. לכן בבת אחת מקבלים את התורה, ברצון ובאונס.

ולפי"ז איזה חלק של תורה הם קבלו? מהשורש השורשים עד למטה כל החלקים. אבל מהו השורש השורשים של התורה? דבר והיפוכו.

עכשיו נפתח בעזר ה' את הסוגיה לאט לאט של ע"ג שלב, כמה פעמים לראות איפה התגלה כאן בקבלת התורה הדבר והיפוכו שזה עומק הקבלת התורה דבר והיפוכו. נפתח שלבים בעז"ה.

בפסוק כתוב אחרי מתן תורה "והנה העם בוכה למשפחותם". אומר רש"י מה זה בוכה למשפחותם, "על עסקי משפחות היו בוכים". על איזה עסקי משפחות הם היו בוכים? הרי קודם מתן תורה אדם יכל לשאת את הקרובים שלו, הוא לא נאסר. הגיע מתן תורה והם קבלו את התורה, עכשיו אסור לו לשאת את הקרובים. אז אדם היה נשוי עם אישה עם כמה ילדים לפני מתן תורה, במתן תורה נתפרדה

יהיה? אונס בעלמא, לא יתגלה הרצון, זה תמיד ישאר האונס. אז מה מונח כאן בהגדרת עומק הכוח של קבלת התורה? שצריך לקבל את התורה גם ברצון וגם באונס בבת אחת. לכן גם היה 'נעשה ונשמע', והיה כפה עליהם הר כגיגית. כי איך מקבלים את התורה? גם ברצון וגם באונס בבת אחת.

עוד פעם מדגישים, גם ברצון וגם באונס וגם בבת אחת.

ניתן רמז. הגמ' בהמשך מביא את הפסוק שנאמר במתן תורה "ארץ ירה ושקטה". במתן תורה נאמר "למען תלמדו ליראה אותי כל הימים". ליראה, יראה י' ר' א' ה', ר"ת ייחוד, רצון, אונס, זה יראה של מתן תורה. "למען תלמדו ליראה אותי כל הימים, ארץ יראה ושקטה".

מונח כאן עומק ההגדרה שאין מקבלים את התורה, ברצון ובאונס. לפי חלק מהמפרשים חלק הם קבלו ברצון את התורה שבכתב. חלק הם קבלו באונס את התורה שבע"פ. יש בחז"ל בתנחומא. ובעומק מונח כאן שאת אותו דבר עצמו צריך לקבל גם באונס גם ברצון.

להעמיק עוד מעט ולפי זה נפתח בעז"ה את הסוגיה בהרחבה.

כאשר מקבלים את התורה מקבלים את התורה הפנימית ביותר. מהי התורה הפנימית ביותר? מהשורש עד הד' אמות של הלכה. מה השורש הפנימי של התורה? לכלול את ההפכים. כל ההפכים שורשם אחד, דבר והיפוכו דבר והיפוכו.

בהתחלה דבר והיפוכו נראה או זה או זה. אבל בשורש העליון דבר והיפוכו מהו, שניהם אחד. שני הדברים ההפוכים למה הם הפוכים? כי הם לא קשורים אחד לשני הם לא הפוכים. הפוך כלומר שהוא דבר אחד, והצד השני שלו בדיוק ההפך שלו.

להיות גר שנתגייר כקטן שנולד דמי כפשוטו, התחילו חיים חדשים לגמרי. עד מתן תורה היה מצב אחד, ממתן תורה מצב שונה לגמרי. זה ההסתכלות הבהירה והפשוטה. מה מלמד אותנו המהר"ל? לא. מתן תורה הוא כמובן מצד אחד התחלה חדשה, אבל מה שהיה קודם לכן לא התנתקו לגמרי.

נתבונן התבוננות פשוטה. הרי אנחנו בני אברהם יצחק ויעקב. כל הזמן מזכירים "אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב", ברית אבות. אם כפשוטו מתן תורה גר שנתגייר כקטן שנולד, אז אנחנו יכולים להזכיר זכות אבות? אברהם יצחק ויעקב היו לפני מתן תורה, אנחנו במתן תורה נתגייר כקטן שנולד דמי, אין לנו שום שייכות בכלל למה שהיה קודם. זה יכול להיות כזה דבר? ברור שלא. אנחנו מחוברים לשורשים שלנו.

עכשיו נתבונן להבין א"כ את עומק ההגדרה שהוזכרה. מצד אחד מתן תורה עושה התחלה חדשה לגמרי. אבל מהצד השני, אומר המהר"ל, זה היה באונס, אז זה גורם שהוא לא התנתק לגמרי מהמצב הקודם. אז מה זה מתן תורה, התחלה חדשה לגמרי או המשך של מה שהיה?

מגדירים את זה בהגדרה לא ברורה, זה חלק מחלק, משהו לא ברור. זה התחלה חדשה או המשך של מה שהיה? עולם לפני מתן תורה ועולם אחרי מתן תורה זה המשך של מה שהיה? תשובה לדבר: זה דבר והיפוכו. מצד אחד כמובן מתן תורה מהו? בניין של עולם חדש לגמרי, מה שהיה קודם לכן זה לא מה שיש עכשיו. מצד שני מתן תורה הוא המשך של מה שהיה קודם, בני אברהם יצחק ויעקב ממשיכים את מה שהיה. זה נקרא עומק המהות של מתן תורה.

עוד פעם, איזה תורה הם קבלו כמו שנתבאר, דבר והיפוכו. הסברנו עכשיו דוגמא בהירה שורשית מאוד, כשהם קבלו את התורה, באיזה מקום הם קבלו? אונס ורצון. האם הם התנתקו לגמרי מהעבר

החבילה, אי אפשר לחיות ביותר ביחד אחרי מתן תורה.

שואלים המפרשים, הגמ' הרי אומרת גר שנתגייר יכול לשאת קרובים שלו, גר שנתגייר כקטן שנולד. אז קודם לכן הם היו אח ואחות, הם התגיירו אז עכשיו הם הפכו להיות שני אנשים שלא קשורים אחד לשני, הוא יכול להתחתן איתה. במתן תורה הרי הם התגיירו, גירות מילה וטבילה, הרי הם התגיירו. אז לפני מתן תורה הוא נשא אישה, אומר רש"י מחז"ל "על עסקי משפחות", הוא היה צריך לפרוש ממנו כי הם נאסרו בעריות. אין שום עריות. כולם הפכו להיות לא קרובים זה עם זה. מי שהייתה לפני כן אשת איש הפכה להיות פנויה. מי שהייתה אחותו הפכה להיות לשום קשר אליו. אז למה הם לא יכול לשאת? כך שואלים המפרשים.

אומר המהר"ל הגדרה עמוקה, בכמה מקומות נמצא המהר"ל, בגור אריה, בפרשת וישב ועוד. מתי נאמר גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, רק אם הוא התגייר ברצון, אבל אם הוא התגייר באונס לא נאמר הדין של גר שנתגייר כקטן שנולד. הרי מה היסוד של גר שנתגייר כקטן שנולד. ברצון הוא התנתק לגמרי ממה שהיה והוא מתחיל עולם חדש לגמרי. גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, עד עכשיו הוא היה משהו אחד, ברצון הוא התנתק בנייתו גמור, עכשיו הוא מתחיל עולם חדש, זה גר כקטן שנולד דמי.

אבל אם מה שהוא עשה את המצב הקודם זה באונס, אז הוא עזב אותו לגמרי? לא. אם הוא עזב אותו ברצון זה עזיבה גמורה, אבל אם מה שהוא עכשיו התנתק מהמצב הקודם זה באונס, אז הוא עזב את המצב הקודם לגמרי? לא. ממילא לא נאמר כקטן שנולד דמי, לא נאמר בגר את יסוד הדין. ככה אומר המהר"ל. ולכן הם היו אסורים בקרובים שלהם.

דבר ראשון התבוננות. מה ההסתכלות הפשוטה אומרת, בשעה שבני ישראל קבלו את התורה והפכו

מחייבת כי זה אונס, לאחר מכן חוזרים ומקבלים את התורה בימי אחשוורוש.

מה הסדר של הדברים. ברור. הרי מה מתגלה בימי אחשוורוש, מה הסוף של כל ימי אחשוורוש, ימי משתה ושמחה. ומה עיקר השתייה בפורים? לא ניסוך המים, עיקר השתייה בפורים שיכר, יין. אז איך מתן תורה היה, כפה עליהם הר כגיגית, ומהי הגיגית? חבית של שיכר. ובסוף איזה תורה הם מקבלים בימי הפורים? תורה במדרגה של יין. כל יין, כידוע עד מאוד מאוד, מה מתגלה בפורים, ונהפוך הוא. ארור המן ברוך מרדכי, מתהפכים הדברים. זה לא שבפתאום אחרי כן בימי אחשוורוש הם קבלו את התורה אז באופן כזה ש"ליהודים הייתה אורה ושמחה", ימי משתה ושמחה, "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע". אלא זה התחיל בכפייה עצמה. הכפייה עצמה מגלה דבר והיפוכו. זה פשוט. קודם לכן הסברנו מהו דבר והיפוכו, רצון ואונס. עכשיו השלב הבא, עצם האונס עצמו מגלה דבר והיפוכו. מצד אחד זה אונס, אז הם התחייבו לקבל את התורה באונס. מהצד השני האונס הזה מה הוא גורם? מודעה רבה לאורייתא שהם לא חייבים בקבלת התורה.

זה לא במקרה שהקב"ה כפה עליהם ואחרי כן כביכול הכפייה לא מחייבת. לא! יש כאן הגדרה לגמרי אחרת. כתוב כאן הגדרה שמצד אחד האונס מחייב, מהצד השני האונס לא מחייב. הקב"ה כופה עליהם, אבל מודעה רבה לאורייתא. איפה התגלה אותו עומק שהאונס מחייב ומצד שני הוא לא מחייב, דבר והיפוכו. לכן הוא כפה עליהם הר כגיגית, גיגית - חבית שיכר יין, מתגלה ביין דבר והיפוכו. זה בדיוק היה הכפייה, הוא כפה אותם לקבל את הדבר והיפוכו. לא רק שהוא כפה אותם כפשוטו, הוא כפה אותם לקבל את הדבר והיפוכו. אז הכפייה גורמת בעומק שעצם הכפייה עצמה זה דבר והיפוכו, מצד אחד זה הכפייה עצמה, ועוד מעט נסביר יותר ברור, אבל מהצד השני הכפייה הזו היא במדרגת מודעה

והתחילו התחלה חדשה או לא התנתקו לגמרי מהעבר? הם גם התנתקו לגמרי מהעבר, גר שנתגייר, אבל מצד שני עדיין יש להם המשך למה שקדם קודם לכן. זה עומק המהות של התורה שהם קבלו ולכן המהות אצלם בנפש, מצד אחד התחלה חדשה לגמרי, מהצד השני המשך של מה שהיה קודם לכן.

דוגמא בהירה מאוד איפה מתגלה האופן של ההפכים בסדר של מתן תורה.

נתבונן עוד. כאשר הם באים ומקבלים את התורה, "כפה עליהם הר כגיגית". אז הזכרנו קודם לכן, הקב"ה כפה עליהם, הוא יכל לכפות בהרבה צורות, למה הוא כפה עליהם דווקא הר כגיגית? מה זה גיגית, כמו שהזכרנו קודם את לשון רש"י, חבית של שיכר. למה דווקא הוא כפה עליהם כגיגית, הוא יכול להביא הר בלי לעשות כגיגית, הוא יכול לעשות שאר דברים, למה הוא כפה עליהם הר כגיגית?

גיגית - שיכר, שיכר - יין. הרי לאחר מכן אומרת הגמרא כמו שהזכרנו, מכאן מודעה רבה לאורייתא, מה המודעה רבה לאורייתא, שהוא כפה עליהם את ההר ולכן הם קבלו. אבל אלמלא היה כופה, הם לא היו מקבלים. אז מה מועיל כל הכפייה? אם יש מודעה רבה לאורייתא, וכל מה שהם קבלו את התורה היה בכפייה, והם יכולים לומר הקבלה היא איננה קבלה כי לא קבלנו את זה ברצון אלא קבלנו את זה באונס, ולכן מודעה רבה לאורייתא שהם יכולים לומר להקב"ה המתן תורה הזו של כפה עליהם הר כגיגית הוא לא מחייב. הקב"ה לא ידע שזה לא מחייב? אז מה זה עוזר שהוא כופה עליהם, ואחרי שהוא כופה עליהם הם יכולים לומר מודעה רבה לאורייתא שהם לא מקבלים את התורה כי זה היה באונס. מה יעזור אותה כפייה??

יתר על כן הרי המשיכה הגמרא ואמר "אעפ"כ [שיש מודעה רבה לאורייתא] הדר קבלוה בימי אחשוורוש". קבלו באונס, אומרים שהקבלה לא

ברצון. אבל כשהם נישאים להקב"ה "כפה עליהם הר כגיגית", מצד כך הנישואין האלה באונס.

אז סוגיה באונס של תלוהו וקדיש. זה סוגיה. אבל מבארים חז"ל, הפנים יפות מאריך בזה, שכל מה שהיה מתן תורה, בגמ' בקידושין האמוראים נחלקו אישה נקנית בכסף שטר וביאה, שלוש אפשרויות. האם אישה נקנית בחופה או לא. חופה האם הוא עושה רק גמר קנין, אחרי שקידשו עושים חופה, או שחופה גם יכולה לקנות כמו כסף שטר וביאה. שיטת רב הונא שחופה קונה כבר מהתחלה, אפילו אם לא היה כסף ולא היה שטר ולא היה ביאה אם הוא עשה חופה, שיטת רב הונא חופה קונה.

אומר הפנים יפות, כאשר הם נתקדשו כאן, מכוח מה הוא קידש אותם? הוא עשה חופה. איך נהיה חופה? "כפה עליהם הר כגיגית", כמו שהזכרנו את דברי המהרש"א, נהיה חור באמצע. אז כביכול הקב"ה וכנסת ישראל איפה הם היו? בתוך אותו חור בהר. זה היה חופה. מדין חופה קונה. הוא קנה אותם מדין חופה. אז ה"כפה עליהם כגיגית", אז הוא הפך להיות חופה קונה.

אבל יתר על כן, אומרים חז"ל, הרי יש דין של אונס ודין של מפתה. מפתה הוא צריך לתת לה כמוהר הבתולות כמפורש בקרא. באונס הדין הנוסף שנאמר "לא יוכל לשלחו כל ימיו", הוא חייב לשאת אותה ולא לשלוח אותה כל ימיו.

אז מה היה כאן לפי זה במתן תורה. הוא אנס את בני ישראל, אונס אומרים חז"ל, ואז הוא עשה מיד קידושין ע"י חופה. מה הרווח שהקידושין האלה יהיו באופן הזה? מפורש בברכותינו, חז"ל אומרים מפורש שנאמר באונס "לא יוכל לשלחו כל ימיו". אם בני ישראל כביכול מתקדשים להקב"ה כביכול ברצון, מה יכל להיות אחרי כן, החליפם באומה אחרת, יכול להיות פירוד. עכשיו שנעשה מציאות שקבלת התורה היא באופן של אונס, וזה חופה של אונס. אז

רבה לאורייתא, זה לא מחייב. אז מה זה הכפייה הזו? היא מחייבת ולא מחייבת.

אז במתן תורה הם קבלו את הכפייה מדין הכפייה ויש מודעה רבה לאורייתא. בפורים הם חזרו וקבלו את זה מדין הרצון. אבל זה לא התחיל בפורים, אלא זה התחיל ב"כפו עליהם כגיגית, כגיגית שיכר של יין". וכשהם מקבלים עוד פעם בפורים ברצון, את מה הם מקבלים? במתן תורה הם קבלו את אותו דבר מדין כללות ההפכים, אבל התגלה יותר ה"כפה עליהם". בפורים מתגלה יותר "קבלוה באהבה". אבל את שניהם הקבלה - מקבלים אותו כדבר והיפוכו. גם כלול כאן האונס והרצון, אבל באונס עצמו מונח שני החלקים. מצד אחד זה אונס והם מחויבים, מצד שני האונס גורם שהם לא מחויבים. זה עומק מהות הקבלה. בפורים התגלה יתר הצד של האהבה באונס, ובמתן תורה התגלה יותר הצד של הכפייה של היראה שבאונס. אבל שניהם זה אותה קבלה, שני קבלות לאותו דבר לשני הצדדים.

יתר על כן יש בחז"ל ומובא בכמה וכמה מפרשים. הקב"ה כפה עליהם הר כגיגית והם קבלו את התורה. כמו שמבואר כאן בהמשך הגמרא, עוד בחז"ל, שמדרגת מתן תורה היה בה שני חלקים, היה בה חלק אחד שהם את התורה מהר סיני. החלק השני, שהם הפכו להיות עם הקב"ה חתן וכלה. הגמ' אומרת בהמשך "עלובה כלה שזינתה תוך חופתה". במתן תורה הוא היה "כחתן היוצא לקראת כלה". במתן תורה היה מצד אחד חיבור של ישראל עם התורה, ובמתן תורה היה עוד חלק, חיבור של הקב"ה וישראל ע"י התורה. מדין שטר, אומר חז"ל, מקדשה בשטר, התורה הייתה שטר שע"י כן הם נתקדשו.

אז במתן תורה התגלה שהקב"ה כביכול נישא לבני ישראל.

נישא לבני ישראל באונס או ברצון? אז אם הם אומרים 'נעשה ונשמע', אז קבלת הנישואין זה

לעולם, כנסת ישראל והקב"ה הופכים להיות אחד.

המילה 'נס' עצמה בלשון תורה הופכת להיות גם כן "וינס החוצה". הוא יוצא החוצה. אז אם זה היה נס לזמן, לאיזה מדרגה זה היה? "עלובה כלה שזינתה תוך חופתה". הוא נסה וברחה, או בלשון חז"ל "כתינוק הבורח מבית ספרו", הוא נס, בורח. אבל כשהיה מדרגה של אונס, מה מתגלה עכשיו במתן תורה? לא יוכל לשלחה כל ימיו".

להבין אבל עכשיו ברור.

"עלובה כלה שזינתה תוך חופתה". אז מצד אחד מה קרה במתן תורה לאחר, מכן, מנסים לברוח. אבל מהצד השני מה קורה במתן תורה, "לא יוכל לשלחה כל ימיו", הם מחוברים קבוע לכנסת ישראל. "איכה ישבה בדד העיר רבתי עם הייתה כאלמנה". אומרים חז"ל מה זה "כאלמנה", הייתה אלמנה. אומרים חז"ל זה לא אלמנה גמורה, זה כאלמנה.

כאן כאשר בני ישראל מקבלים את התורה במדרגת הר סיני, מצד אחד הם בורחים כתינוק הבורח מבית ספרו, עלובה כלה שזינתה תוך חופתה. אשת איש שזינתה הדין שלה אסורה על בעלה. אבל מאידך מדרגת מתן תורה מהי? לא יוכל לשלחה כל ימיו, הם מחוברים להקב"ה לנצח נצחים. זה העומק של קבלוה ברצון וקבלוה באונס דבר והיפוכו. מדין הרצון יש זמן שאני רוצה ויש זמן לאחר מכן, אולי הוא לא רוצה. אבל לאחר המדרגה שהם קבלו באונס, זה לא תלוי בזמן, זה תמיד עומד לעולם. זה דבר והיפוכו שיש במדרגת מתן תורה.

קדושת מתן תורה, האור של מתן תורה שהיה, זה האור שלזמן בפנימיות או שהוא נסתלק? בחיצוניות כל שנה ושנה מגיע יום החמישים יום מתן תורה, יש לנו מועד של מתן תורה. המועד הזה יתקיים או לא יתקיים? עלובה כלה שזינתה תוך חופתה", מעמד הר סיני הרי הם נפלו מהמדרגה, "אני אמרתי אלוקים

החיבור עכשיו של הקב"ה והכנסת ישראל לא יכול להתנתק לעולם. זה נקרא מתן תורה. "כפה עליהם הר כגיגית" הוא מגלה חופה, הוא מגלה אונס, והוא מגלה שאי אפשר יותר להתנתק ממדרגת החיבור שנעשה ביניהם.

נסביר עכשיו את העומק, את הדבר והיפוכו.

איזה הר הוא כפה עליהם? הר סיני. 'סיני' אותיות ה' ניסי. סיני אותיות נס י'. כל נס שנעשה הוא הופך להיות דבר קבוע או שהוא לזמן? עשרה ניסים היו בבית המקדש, שם היה קביעות. אבל נחרב בית המקדש, הנס מפסיק. דבר שהוא קבוע לא קוראים לו נס, קוראים לו טבע, מנהגו של עולם. כל נס הוא לזמן.

אז מצד כשפוטו של הר סיני, שהוא עומד במקומו, מקבלים את התורה. אז מדרגת הקבלת התורה לכמה זמן היא תחזיק? סיני נס, אז לכמה זמן היא תחזיק? לזמן, אחרי כן הכל יתבטל. "במשוך היובל המה יעלו בהר", קדושת הר סיני היא לא לעולם היא רק לזמן מעמד הר סיני, "במשוך היובל המה יעלו בהר". אז אם מקבלים את התורה מדין סיני כשפוטו, זה הופך להיות דבר שיש לו בטלות. אבל סיני, במקום היו"ד הופך להיות אל"ף, אונס, אנס, סיני 'נס יו"ד', 'אנס' אותיות נס א'. אז מה הנס הופך להיות? כשהוא אונס אותם מה הוא הופך אותם? שהנס יהפוך להיות קבוע. זה נקרא מדרגת הר סיני כפה עליהם הר כגיגית.

לולא שהוא כפה עליהם הר כגיגית, אז כמה הזמן של המדרגה של מתן תורה? זמן של קבלת התורה, ולאחר מכן "במשוך היובל המה יעלו בהר", זה נסתלק. אבל כשהם מקבלים את התורה מכוח אונס, שהקב"ה אונס אותם לקבל את התורה, אז כמה זמן עכשיו יחזיק מדרגת קבלת התורה? "לא יוכל לשלחו כל ימיו". זה נעשה קביעות של מדרגת מתן תורה

הופכת להיות שנת היובל. אחרי כן מתחילים לספור עוד פעם שנה ראשונה שניה, שבע, ועוד פעם שבע. מתי מתחילים לספור את השבע החדשים, משנת החמישים או החמישית ואחת? מחלוקת מפורשת בגמ' בין חכמים לרבי יהודה. לכאורה מתחילים לספור שבע, שבע פעמים שבע - ארבעים ותשע, זה שמיטה. אחרי השמיטה יש עוד שנה שנקראת יובל ואז מגיעה שנה חדשה שמתחילים לספור. לשיטת ר' יהודה, עולה לכאן ולכאן. שנת החמישים הוא גם הסוף של הארבעים ותשע הקודמים אבל הוא גם התחלה של המחזור החדש.

אז מה מתגלה בשנת החמישים, הוא גם סוף של מה שהיה קודם לכן, והוא גם ההתחלה של המניין החדש לשבע פעמים שבע החדשים. זה נקרא העומק של ההפכים.

כל דבר על דרך כלל, או שהוא ראש או שהוא סוף. "שנהיה לראש ולא לזנב", אז הוא ראש או סוף? כל דבר או ראש או סוף. מה מתגלה בשנת החמישים או ביום החמישים? הוא גם הסוף של המצב הקודם והוא גם ההתחלה של העולם החדש. זה נקרא בעומק "כפה עליהם הר כגיגית".

ונסביר. "כפה עליהם הר כגיגית", רש"י אומר בפסוק בשירת האזינו בדברים, "יסובבנו יבוננהו יצרנהו כאישון עינו". מה זה יסובבנו? אומר רש"י מחז"ל, בהר סיני שהוא כפה עליהם הר כגיגית הוא עשה להם דבר סביבותיהם. זה יסובבנהו, מסביבותיהם, כפה עליהם הר כגיגית זה יסובבנהו. דבר שהוא ראש הוא לא סוף, דבר שהוא סוף הוא לא ראש, זה מה שהזכרנו מקודם. איך יכול להיות דבר שהוא גם סוף וגם ראש? אדם שעושה עיגול, הוא מתחיל לצייר אותו, אז זה התחלה, הוא עושה את כל ההיקף, הוא מגיע עכשיו לסוף. הוא מגיע לסוף, לאיפה הוא הגיע? הוא הגיע להתחלה. זה נקרא יסובבנהו, זה מדרגת מתן תורה. מתגלה שההתחלה

ובני עליון כולכם" - אבל - "אכן כאדם תמותון". חטאו בחטא העגל התבטל המדרגה של המתן תורה.

אז למה כל שנה אנחנו עושים יום טוב ביום מתן תורה? משל למה הדבר דומה, אדם התחתן עם אישה, בשנה הראשונה שהגיע יום הנישואין, הם עושים. שניה הם גם עושים, שלישית הם גם עושים. אחרי ארבע שנים הם לא הסתדרו, אז התגרשו. מגיע יום הנישואין הוא התקשר אליה, את רוצה לחגוג את יום הנישואין?... איזה יום נישואין לחגוג??? הם התגרשו. מתן תורה הרי הם עזבו, אז איך אנחנו עושים שמחה כל שנה במתן תורה??

מה מונח כאן בהגדרה, "הייתה כאלמנה". בחיצוניות מה קרה, אשת איש שזינתה אסורה על בעלה, עלובה כלה שזינתה תוך חופתה. זה אם זה תלוי ברצון, קודם היא רוצה את זה, לאחמ"כ השתנה רצונה היא רוצה משהו אחר. אבל מהצד הפנימי של מתן תורה מתגלה "לא יוכל לשלחה כל ימיו", זה האור הפנימי של מתן תורה שעומד לעולם שאין לו שום אפשרות של ניתוק. אז חוזר כל שנה היום החמישים, מה מתגלה ביום החמישים? האור שזה לא יכול להתבטל. אז כל שנה אנחנו חוזרים ועושים יו"ט ביום מתן תורה.

יום החמישים, שנת החמישים זה דבר והיפוכו. ממשיכים פנים לדבר והיפוכו. יובל - שנת החמישים סופרים שבע שנים, נעשה שמיטה. שבע פעמים, נעשה יובל. איפה נאמר לשון של יובל בתורה, באחד מהמקומות שנאמר יובל בתורה, "במשוך היובל המה יעלו בהר". אז זה הזכרנו קודם לכן. ושם כוונת הדבר יובל? מה זה "במשוך היובל"? זה תקיעה בשופר, ביובל תוקעים בשופר. "במשוך היובל המה יעלו בהר".

שנת החמישים, איך מונים חמישים שנה? שבע פעמים שבע, הגענו לארבעים ותשע. שנת החמישים

היא הסוף והסוף הוא ההתחלה.

נתקדם הלאה.

"ויתייצבו בתחתית ההר מלמד כפה עליהם הר כגיגית". איפה כתוב את ה"מלמד שכפה עליהם הר כגיגית"? "ויתייצבו בתחתית ההר? מאיפה לומדים את זה? אז כמו שאומר רש"י והראשונים, "ויתייצבו בתחתית ההר", כפשוטו מהו תחתית ההר? נמצאים סמוך לרגלי ההר. רגליהם נמצאים ליד ההר, כפשוטו. אבל כתוב בלשון הפסוק "ויתייצבו בתחתית ההר", משמע "בתחתית ההר" הם היו מתחת להר. מתחת להר, אז ההר נמצא על גביהם. מלמד שכפה עליהם הר כגיגית. כך מסביר כאן רש"י והמפרשים הנוספים.

אז לולי שהוא כפה עליהם את ההר, אז איפה הם היו נמצאים? הרגליים שלהם סמוך להר. כשהוא כפה עליהם את ההר, איפה ההר נמצא? על הראש שלהם. אבל איפה הוא מתחיל? מתחיל לכפות דבר על דבר. ומאיפה הוא מתחיל? מראש, ולאט לאט זה יורד.

צורת אדם בכללות איך היא בנויה? יש ראש, יש לו שני צדדים ואמצע. אוזניים בצדדים, שאר החושים באמצע, החוטם באמצע, הפה באמצע. לאחר מכן יש גוף. הגוף באמצע, שני ידיים בשני הצדדים. לאחר מכן יש רגליים, שני צדדים שני רגליים, באמצע אות ברית קודש. זה צורת אדם כמו שאומרים רבותינו. צורת אדם מחולק לשלושה חלקים, ראש, הגוף, והרגליים. הכל בנוי במערכת של שלוש שלוש שלוש. עוד פעם, הראש הוא באמצע, בצדדים אוזניים. הגוף באמצע, שני צדדים שני ידיים. רגליים בצדדים, אות ברית קודש באמצע. זה צורת אדם כמו שהרחיבו רבותינו.

"כפה עליהם הר כגיגית", גיגית זה חבית של שיכר. למה היא נקראת גיגית? מלשון גת. "גת דרך ביעקב". גת זה מקום שעושים בו יין. אז הכלי שלתוכו

נותנים את היין נקרא גיגית מלשון שכאן עושים את היין ומכניסים לתוכו את היין. כשמכניסים לתוכו את היין, היין עושים אותו ברגליים, והוא נקרא לכן גת, שדורכים ברגליים את הענבים ועושים יין. אז היין הזה שנותנים אותו לתוך החבית, החבית הזאת עכשיו תקרא גיגית.

ועכשיו נבין נפלא. ג' גת', זה השורש 'גת'. 'גת' ראשי תיבות ג' תחתונות. מה הם הג' תחתונות בצורת אדם לפי מה שהוזכר קודם לכן. הרגליים, הם נקראים בלשון רבותינו ג' התחתונות. יש ג' עליונות בראש, ג' אמצעיות בגוף, ג' תחתונות ברגליים. איפה הרי עושים את היין, כמו שהזכרנו קודם לכן, באיזה צורה? דורכים ברגליים על הענבים ויוצא יין, לכן זה נקרא גת - ג' תחתונות, מהם דורכים ונעשה יין על שם כן זה נקרא גת, ברור ופשוט.

מה עכשיו התגלה במתן תורה, להבין נפלא, "כפה עליהם הר כגיגית". אז קודם לכן כפשוטו של הפסוק, איפה הם עמדו בהר? בתחתית ההר ברגליהם, הם עמדו סמוך להר. מה קורה עכשיו שהוא כופה עליהם הר כגיגית? אז מה שהיה למטה ברגליים עכשיו הופך להיות למעלה בראש. ההר שהוא כופה עליהם, מקבלים את התורה, אז מה שהיה גת ג' תחתונות הופך להיות עכשיו ג' עליונות. זה מה שהסברנו ראש וסוף ראש וזנב, או ראש או זנב, דבר והיפוכו. אבל כשלוקחים את זה בצורה של עיגול, אז הראש הופך להיות הסוף והסוף הופך להיות הראש וחוזר חלילה. זה נקרא מדרגת מתן תורה 'יסובבהו'. "יסובבהו", הם באים ומקבלים את התורה באופן שזה הופך להיות ראש וסוף בבת אחת. זה מדרגת מתן תורה דייקא כפה עליהם הר כגיגית.

הגמ' אומרת בשבת להלן, "ישראל שעמדו רגליהן על הר סיני פסקה זוהמתן". בשעה שאדם הראשון אכל מעץ הדעת, אדם וחווה נכנס פה זוהמה, והזוהמה הזו ממשיכה לכל הדורות כולן. הזוהמה הולכת

ולהבין ברור. נעקרה זוהמתם כשהם עומדים על הר סיני. מדוע. כי הדומם הפך להיות חי מהתורה עצמה. זה צד אחד של המטבע.

אבל מהצד השני הוא כופה עליהם את ההר והוא אומר להם "אם מקבלים את התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם". מה ההר הזה גורם, שורש של חיות או שורש של מיתה? דבר והיפוכו. מצד אחד כמובן "אם אין מקבלים את התורה שם תהא קבורתכם", ואם הם היו אומרים שהם לא מקבלים כביכול, אז מה היה קורה עם כל המתן תורה ועם כל הכנסת ישראל? אין לך שורש של כל עם ישראל בעולם. הרי אחשוורוש גזר להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים טף ונשים ביום אחד. הרי מאיפה היה לו כח לגזור כזו גזירה? כל היהודים להרוג אותם בבת אחת, היה פעם כזה דבר בעולם שיש אפשרות להרוג את כל היהודים בבת אחת? כן. איפה היה כזה אפשרות? במתן תורה עצמו, "אם אין מקבלים שם תהא קבורתכם". אז כשהמן בא וגזר על כל היהודים, מאיפה השורש שלו? "מימיהן מקבלין". אז מה הם עשו? "הדר קבלוה בימי אחשוורוש", התהפך מה"אין מקבלים שם תהא קבורתכם" ל"מקבלים" שיש שם התחלה של חיות.

אבל עוד פעם נחזור דבר והפיכו שמתגלה במתן תורה וכפה עליהם הר כגיגית. "כפה עליהם הר כגיגית" מגלה דבר והיפוכו. "אם אין מקבלים שם תהא קבורתכם, אם מקבלים את התורה" - מתגלה כשהם עומדים על הר סיני וחי לעולם. הרי אלמלא חטאו בחטא העגל כמו שאומרת הגמ' בתחילת עבודה זרה, אלמלא חטאו בחטא העגל פסקה זוהמתם פסקה מיתה מישראל. אם כן מה מתגלה הדבר והיפוכו. מתגלה כאן כח של מיתה ומתגלה כח של חיים, דבר והיפוכו שמתגלה.

מהו הדבר והיפוכו, בעומק, שמתגלה, הרי למעשה הם קבלו את התורה, אם הם קבלו את

הלאה והלאה. ישראל שעמדו רגליהם, מדגישים את הלשון, על הר סיני, כאן מתייחסים לאיזה עמידה על הר סיני, אל על "כפה עליהם הר כגיגית", אלא "ישראל שעמדו רגליהם על הר סיני פסקה זוהמתן". "רגליה יורדות מוות", שם מקום הזוהמה, איפה הפסולת יוצא מהאדם, בין הרגליים, שם הזוהמה. "פסקה זוהמתם".

איך פסקה זוהמתם כשהם עמדו על הר סיני. ישראל שעמדו רגליהם על הר סיני פסקה זוהמתם, איך מתן תורה גורם לידי כך שפסקה זוהמתם? יש בזה כמה מהלכים. הם עומדים בהר סיני והקב"ה כופה עליהם את ההר. הר מהו, מדבר? בעל חי? צומח או דומם? כמובן הוא דומם. דומם יכול להיעקר ממקומו מצד עצמו? בפשטות "כפה עליהם הר כגיגית", הקב"ה עקר את ההר.

אבל אומרים רבותינו שההגדרה היא אחרת. "למה תרצדון הרים גבנונים", אומרים חז"ל כולכם גבנונים אצל הר סיני. מה זה "תרצדון". דבר שמקפץ. מכוח ההארה של מתן תורה הדומם של ההר הפך להיות חי, ואז כפה עליהם הר כגיגית, הוא התהפך.

מסביר הפנים יפות, ההר עצמו הפך להיות חי. מאיפה הוא הפך להיות חי? כמובן מ"עץ חיים למחזיקים בה", התורה הקדושה שהיא תורת חיים, אז ההר שעליו ניתנה התורה הוא הפך להיות חי. בשעה שאדם הראשון חטא נעשה בו זוהמה. מה הזוהמה הזו גרמה? "ביום אכלך ממנו מות תמות". וכשהוא מת הוא הופך להיות בלשון הש"ס דומם (כשהאדם חי הוא מדבר). ומה מתגלה במתן תורה. שהדומם, ההר עצמו, הפך להיות חי. קל וחומר שמי שעמד מעל ההר או בתחתית ההר הופך להיות חי. זה פסקה זוהמתם. אז ע"כ הן הזוהמה של טומאת מת שהוא שורש לאבי אבות הטומאה, נעקרה זוהמתן כשהם עומדים על הר סיני.

התורה אז אין מיתה.

מצד אחד, אם כן, כשעוסקים בתורה מתגלה המיתה דתיקון, מדגשים, ממית עצמו באוהלה של תורה. אבל מהצד השני הוא עוסק בתורה, תורת חיים נתתה לנו. כשהוא עוסק בתורה נאמר בו מציאות של חיים. אז כל פעם כשאדם עוסק בתורה, אם הוא רוצה לעסוק בתורה מעין מדרגת הר סיני, שזה שלימות מדרגת עסק התורה. איך הוא עוסק בו? מתגלה בו חיים ומתגלה בו מוות כל פעם שעוסקים בתורה. רק שם זה יתגלה מצד אחד מקבלים את התורה - חיים, אין מקבלים את התורה - מיתה פה תהא קבורתכם. אבל כל פעם ופעם שאדם עוסק בתורה והוא זוכה לעסוק בתורה מעין הר סיני, הוא גם מגלה מציאות של מוות וחיים. איך הוא מגלה מציאות של מוות וחיים? הוא מצרף את שניהם. מצד אחד ממית עצמו באוהלה של תורה, מהצד השני התורה נותנת לו חיים.

בדרך רמז, מתן תורה היה במדרגת כחתן היוצא לקראת כלה. המילה 'מת' והמילה 'חי' ביחד כמה עולה בגימטריה? מת זה ברור, ארבע מאות וארבעים. חי זה שמונה עשרה. ארבע מאות ארבעים ושמונה עשרה, ארבע מאות חמישים ושמונה, כגימטריה של חתן. זה החתן, מצד אחד חיים, כחתן היוצא לקראת כלה מדרגת מתן תורה. מהצד השני מוות.

אבל נזכה בעזר ה' שזה לא יהיה מקבלים את התורה בקלקול, אלא המוות של ממית עצמו באוהלה של תורה מחד, ומאידך חיים. והדבקות בעסק התורה זה המדרגה של חיים ומוות ביד הלשון בבת אחת. לא אם הוא אומר דברים טובים זה חיים ואם הוא אומר דברים רעים זה מוות, שזה וודאי שזה נכון. אבל בעומק מוות וחיים ביד הלשון, לעסוק בדברי תורה, כשהלשון עוסק בדברי זה חיים ומוות בבת אחת. זה הפנים העמוקות של כללות ההפכים במדרגת מתן תורה.

מדויק כמו שהזכרנו מקודם, הרי הקבלה היא לא קבלה גמורה כי היא דבר והיפוכו, אז מתגלה בקבלה מודעה רבה לאוריינתא. אז הכוח של המיתה עדיין כל הזמן נמצא. לכן המן יכול לבוא ולגזור להשמיד להרוג ולאבד. מאיפה הוא גזר להשמיד להרוג ולאבד, הרי הוא לא חידש גזירה, אלא מאיפה הכוח הזה? מ"אין מקבלים את התורה", אז מתגלה המציאות של "שם תהא קבורתכם", מהכוח הזה שהוא כל הזמן נמצא.

אז כמובן המן ניסה לגלות צד אחד של מיתה. אבל מהצד השני בעומק שזכו ונתהפך המיתה הזה לחיים, נאמר "ימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם", כלומר דבר שאין לו הפסק לעולם, ימי הפורים אינם בטלים לעתיד, זה האור שהפך מהדבר שהוא מוות שהוא מציאות של ביטול.

עכשיו בפועל איך אנחנו מגלים בפועל את הדבר והיפוכו של חיים ומוות בתורה. כאשר האדם עוסק בתורה מתגלה בו גם חיים וגם מוות. איפה מתגלה בו גם חיים וגם מוות בבת אחת באותו זמן שהוא עוסק בתורה. מצד אחד "אם בחקוטי תלכו שתהיו עמלים בתורה". לשון חז"ל הידוע "ממית עצמו באוהלה של תורה". איפה של תורה הראשון היה? כמובן יש יעקב איש תם יושב אוהלים, אוהלי שם ועבר. אבל ישראל איפה האוהל הראשון שהיה להם? הר סיני הוא האוהל של התורה. זה נקרא ממית עצמו באוהלה של תורה. הכוח של המיתה שהתגלה מצד הקלקול שם כפשוטו "אם אין מקבלים את התורה שם תהא קבורתכם", מצד התיקון איפה מתגלה הכוח של אותו מיתה? "ממית עצמו באוהלה של תורה, כפה עליהם הר כגיגית, אוהלה של תורה", זה האוהל שצריך למות. אבל זה צד אחד, מתגלה הדבר והיפוכו.

§

אם ישראל מקבלים את התורה אז הם מתקיימים והעולם מתקיים, ואם ישראל לא מקבלים את התורה, פה תהא קבורתכם של ישראל, וכלפי העולם אחזיר את כל העולם כלו לתהו ובהו. ישראל מקבלים תורה ישראל מתקיימים והעולם מתקיים, אם חס ושלוש הם לא מקבלים את התורה פה תהא קבורתכם של ישראל, והעולם מה יהיה אתו, אחזיר את כל העולם כלו לתהו ובהו. נתבונן מעט מתחלה היתה יראה שלא לא יקבלוה כלומר הקב"ה כל הזמן ברא את הבריאה בצורה כזו שהבריאה היא לא דבר מוחלט, זה יכול כל הזמן להתהפך מה היה בתחלת העולם, בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום, אז הבריאה היתה תהו ובהו, אז דברים שיש להם סדר יש שלב אחד ולאחר מכן יש שלב שני, לאחר מכן ויאמר אלקים יהי אור, יש עולם יש קיום, אבל אם התנה הקב"ה עם מעשה בראשית אם מקבלים את התורה מוטב ואם לאו אחזיר את העולם כלו לתהו ובהו, אז מה מתגלה בעומק כל הזמן בבריאה, שכל הזמן הוא יכול לחזור ולהתהפך למצב שהיה, זה נקרא כח ההפכים, מתחלה הוא היה תהו ובהו, חזר ונתקיים העולם, ויאמר אלקים יהי אור, אבל הוא יכול לחזור עוד פעם להיות תהו ובהו, אם אין מקבלים את התורה. אם כן בעומק כל הבריאה כולה היא כל הזמן יכולה לחזור ולהתהפך.

בלשון הפסוק נאמר אצל אדם הראשון לאחר החטא ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים, מה זה להט החרב המתהפכת מצד הקלקול כמובן, אדם שלא יכול להכיל הפכים, זה נקרא להט החרב המתהפכת, חרב כמובן מלשון חרב שהורגת, ומלשון חורבן, אחזיר את כל העולם כלו לתהו ובהו, מי שלא יכול להכיל ההפכים אז אצלו איך ההפכים מתגלים?, להט החרב המתהפכת, שורש החורבן חרב! מי שיכול להכיל את ההפכים דרים בכפיפה אחת, כל הבריאה כולה התחילה בתהו ובהו, חזרה

ממשיכים בעזר ה' בסוגיא של מתן תורה בהתבוננות העמוקה של פנים שורשיות של התורה שהיא בבחינת כפה עליהם הר כגיגית, כפה מלשון דבר והיפוכו כמו שהתבאר, בלשון חז"ל זה נקרא דרים בכפיפה אחת. דבר והיפוכו חז"ל רוצים להגדיר שאי אפשר, אין אני והוא יכול לדור בכפיפה אחת, דבר והיפוכו, אבל כשהדבר והיפוכו נכללים אחד בשני אז הם מוגדרים דרים בכפיפה אחת, זה התגלה בכפה עליהם הר כגיגית דרים בכפיפה אחת. נמשיך את דברי הגמ' אותו מהלך בסייעתא דשמיא ונתבונן, אמר חזקיה מאי דכתיב משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה, אם יראה למה שקטה ואם שקטה למה יראה, אלא בתחלה יראה ולבסוף שקטה, מהו בתחלה יראה ולבסוף שקטה, אומר רש"י בתחלה קודם שאמרו ישראל נעשה ונשמע יראה מה היתה היראה שמא לא יקבלוה, ויחזור העולם לתהו ובהו. כדריש לקיש, ולבסוף כשקיבלוה היא שקטה, מסבירה הגמ', כדריש לקיש, דאמר ריש לקיש מאי דכתיב ויהי ערב ויהי בוקר יום הששי, ה' יתירא למה לי הששי, לא כתוב יום ששי אלא יום הששי ה' יתירא למה לי, מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית, אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימים, ואם לאו אני מחזיר אתכם לתהו ובהו. אם כן מתחלה הארץ היתה יראה, שמא לא יקבלו את התורה והקב"ה יחזיר את העולם כלו לתהו ובהו, ולאחר מכן שקטה, כשהם קיבלו את התורה אז היא נחה, לבסוף כשקיבלוה היא שקטה, כלומר יש מדרגת ישראל ויש מדרגת התורה, ומדרגת העולם אם ישראל מקבלים את התורה אז הם מתקיימים והעולם מתקיים, ואם ישראל לא מקבלים את התורה פה תהא קבורתכם של ישראל, וכלפי העולם אחזיר את העולם כלו לתהו ובהו.

דוגמה למשל בעלמא דרשת חז"ל הידוע במקום גילה שם תהא רעדה, זה כללות ההפכים גילה מצד אחד, אבל במקום גילה שם תהא רעדה, רמז כידוע רע"ד גימטריא מרדכי הדר קיבלוה בימי אחשורוש, במקום גילה שם תהא רעדה, לא שבתחלה גילה ולאחר מכן רעדה אלא במקום גילה שם תהא רעדה, הם כוללים את שניהם. לפי זה גם כאן מה היה עד מתן תורה, ומה התגלה ממתן תורה הבנת דברי הגמ' בדקדוק עד מתן תורה התגלה ההפכים באיזה צורה שמא העולם יחזור ויתהפך לתהו ובהו, זה ההפכים מצד התחתון, במתן תורה שהתגלה שקטה מה התגלה, לא שהפסיק יראה והתחיל להיות שקטה, אלא מה התגלה עכשיו כללות ההפכים, לא ההפכים שמא הדבר יתהפך לתהו ובהו, אלא כללות ההפכים שגם יראה וגם שקטה. זה נקרא מתן תורה.

מתן תורה לא העתיק את היראה והפך להיות שקטה, אלא הוא צירף את השקטה ליראה, ועכשיו שניהם בבת אחת במקום גילה שם תהא רעדה, בעומק מונח כאן הרי כל מתן תורה מפורש בפסוק, למען תלמדון ליראה אותי כל הימים, אז אם אחרי היראה נהיה רק שקטה, אז איך כל מתן תורה הוא למען תלמדון ליראה אותי כל הימים, אלא ברור הדבר שמה התגלה במתן תורה לצרף את היראה והשקטה, זה עומק מדרגת מתן תורה. נתבונן יתר על כן המציאות של מדרגת מתן תורה היא כמו שהרחבנו בפעם הקודמת, הם לא נעקרו מהשם של בני אברהם יצחק ויעקב ועכשיו הם כגר שנתגייר כקטן שנולד דמי אלא הם צירפו מה שהיה קודם לדבר החדש. הם הופכים להיות ישראל אבל אסורים בקרובים כי הקבלה היתה בכפה עליהם הר כגיגית באונס זה מצרף.

לפי זה כל מתן תורה מה העומק שלו, הוא לא מתחיל התחלה חדשה כפשוטו, אלא הוא מתחיל התחלה חדשה שמצטרפת למצב שהיה קודם,

להיות אור, והיא יכולה לחזור כל רגע להיות תהו ובהו, מדוע בעומק אם כן?, כל הזמן כח ההפכים נמצא.

כשמתגלה ההפכים מצד הקלקול אז זה מתגלה שזה קיים ומתבטל, זה קיים וזה מתבטל, תהו ובהו קיום, זה יכול לחזור כל הזמן לתהו ובהו, זה העומק של התפיסה של הבריאה כי היא כל הזמן היא עומדת ותלויה, ארץ יראה שמא לא יקבלו את התורה. אבל לכאורה לפי סדר פשטות דברי הגמ' ארץ יראה ושקטה מתי היתה היראה כאשר הקב"ה ברא את העולם, ועד מתי היא היתה יראה, עד מתן תורה כי הרי מה היתה היראה שבה שמא מקבלים את התורה, שמא אין מקבלים את התורה ואם אין מקבלים את התורה אין העולם מתקיים, אבל מתי נעשה שקטה במתן תורה כשהם קיבלו את התורה, אבל כשקיבלו את התורה האם יש שקטה גמורה, אם קבלת התורה היתה קבלת התורה גמורה, אז באמת לכאורה יש שקטה רוגע, אבל הרי על זה אומרת הגמ' כמו שקראנו אתמול מכאן מודעה רבה לאורייטא, אז גם אחרי שקיבלו את התורה יש כאן שקטה לגמרי?, אין כאן שקטה לגמרי כי יש מודעה רבה לאורייטא, שהם יכולים לומר שהם לא רוצים את התורה.

אז אם קורים את דברי הגמ' בפשיטות, היה שלבים שלב ראשון, יראה שמא לא יקבלו, שלב שני שקטה כשהם קיבלו. אבל בעומק בבחינת ההפכים כל הזמן יכול לחזור העולם כלו לתהו ובהו כי הם יגידו מודעה רבה לאורייטא, והעולם יכול לחזור בחזרה לתהו ובהו, לפי זה לא רק כפשוטו מתחלה יראה ולבסוף שקטה, אלא מונח כאן בהגדרה של הגמ' הגדרה דקה יותר מתחלה יראה שמא לא יקבלו ולבסוף שקטה כי הם קיבלו אבל הם יכולים לחזור, אז זה לא שקטה לגמרי, זה לכלול את השקטה עם היראה.

ריש לקיש מאי דכתיב ויהי ערב ויהי בוקר יום הששי ה' יתירא למה לי, מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימים, ואם לאו אני מחזיר אתכם לתהו ובהו, נתבונן יש יראה ויש שקטה, ישראל והעולם כמו שהוזכר אם ישראל מקבלים הם מתקיימים, ואם לא מקבלים פה תהא קבורתכם, העולם מקבלים את התורה העולם מתקיים, לא מקבלים את התורה אחזיר את העולם כלו לתהו ובהו.

ישראל כידוע המילה ישראל צירופו, צירפו אותו רבותינו בכמה צירופים, הצירוף הידוע יותר ישראל לי-ראש ישראל הם הראש, צירוף שני גם הוא ידוע הרבה, ישראל זה אותיות יש-רלא, רל"א בקצרה ממש יסוד הדבר בדברי רבותינו, התורה כולה בנויה מאותיות, בשורש זה היה אותיות שחורות על גבי אש לבנה, כאן בעלמא דידן זה קלף, שעל גביו יש כתב של דיו שחור על גבי לבן. שורש האותיות כל אות ואות דבר ראשון עומדת לעצמה, אות א' אות ב' אות ג' כל אות ואות.

שלב הבא של האותיות הוא נקרא צירופי אותיות שהם יוצרים תיבות, שורש צירופי אותיות הדגשה של הלשון, הוא צירוף של שתי אותיות, זה ברור לכל בר דעת התחלה של כל צירוף הוא שתי אותיות, אחר כך אפשר לצרף שלש, ואפשר לצרף ארבע ואפשר לצרף חמש, וכן על זה הדרך האפשרות של צירופי אותיות זה לצרף א' עם ב' ב' עם ג' ג' עם ד' וכו' כל האפשרויות שיש. כמה אפשרויות יש לצרף, רבותינו אומרים שיש רל"א מאתיים שלשים ואחד אפשרויות של צירופים, אבל הסדר שאומרים רבותינו זה נקרא רל"א פנים ואחור, מהו פנים ואחור אפשר לצרף א' עם ב' ב' עם ג' ג' עם ד' רבותינו מלמדים אותנו שזה לא כך מצרפים א' עם ב' ולאחר מכן איך מצרפים, ב' עם א' וכן על זה הדרך צירפנו ג' עם ד' לאחר מכן ד' עם ג' יש הרבה סדרים בזה, אבל היסוד מהו ברור כל

דבר ראשון זה הגדרה של דבר והיפוכו כי אם זה היה התחלה חדשה זה לא ממשיך למה שהיה קודם לכן, ואם זה מה שהיה קודם לכן אז זה לא התחלה חדשה. מתן תורה מגלה שיש שני הבחנות בכל דבר יש שתי הבחנות, ושני ההבחנות הם נכונות.

הדוגמה הפשוטה המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, הקב"ה מחדש בכל יום מעשה בראשית, אם הקב"ה מחדש בכל יום טובו אז העולם של היום הוא המשך של אתמול או שהוא התחלה חדשה?, כפשוטו הוא המשך של אתמול. כל דיני חזקות מה חזקה אומרת, חזקה כאן נמצא כאן היה, העמד דבר על חזקתו אם הקב"ה מחדש בכל יום בטובו מעשה בראשית, אז כל החזקות יתבטלו, אין המשך לשום דבר, רק ברור הדבר מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית מגלה עוד פעם דבר והיפוכו, מצד אחד העולם מה שהיה הוא שיהיה וזה כל גדרי החזקות, העמד דבר על חזקתו, כאן נמצא כאן היה, הוא לא השתנה, אבל מצד שני העולם מתחדש זה דבר והיפוכו.

בלשון פשוטה ובהירה מצד הגוף של כל דבר מה שהיה הוא שיהיה זה החזקה, מצד הנשמה של כל דבר הוא מחדש בטובו בכל יום כל רגע ורגע, כמו שהנשנה וגוף זה כללות ההפכים, מפליא לעשות כמו שאומר הרמ"א איך נשמה מצטרף עם הגוף, אבל לענינו דידן מה הגדרת הדבר של צירוף נשמה וגוף, צירוף של מה שהיה הוא שיהיה עם צירוף של התחדשות, זה נקרא מדרגת כללות ההפכים, נשמה וגוף. אם כן זה העומק של מדרגת מתן תורה שלא מה שהיה התבטל, אלא התחדש עוד מהלך הפוך למה שהיה, ונצטרפו שניהם יחד, זה נקרא מתן תורה.

קראנו את דברי הגמ', הגמ' אומרת אם יראה למה שקטה אם שקטה למה יראה, אומרת הגמ' מתחלה יראה ולבסוף שקטה כדריש לקיש דאמר

צירוף כאשר מצרפים אותו יש לו פנים ואחור.

פנים זה כאשר מצרפים אותו לפי סדרו, אחור מה הוא ב' עם א' וחוזר חלילה זה נקרא בלשון רבותינו רל"א שערים פנים ואחור. רל"א זה האפשרות של צירוף כל האותיות יחד, פנים ואחור זה צירוף ישר וצירוף הפוך, מה העומק שזה שורש כל צורת צירופי האותיות, ברור ופשוט כיון שנתבאר שכל מהות הבריאה ששרשה באורייתא, היא דבר והיפוכו וכל האורייתא שמתגלה בתיבות היא צירופי אותיות אז צריך להתגלות שורש הדבר והיפוכו בצירופי האותיות. איפוא מתגלה דבר והיפוכו בשורש צירופי האותיות, א' עם ב' ב' עם א' ב' עם ג' ג' עם ב' וכן על זה הדרך.

זה בעצם השורש של כללות ההפכים זה נקרא רל"א שערים פנים ואחור, ישראל שמקבלים את התורה, כמו שנתבאר מה הם קיבלו בתורה דבר והיפוכו, ישראל אותיות כמו שהוזכר יש- רלא יש ר"ת יראה שקטה זה הסוגיא, יראה ושקטה אז מה שנראה בהתחלה יראה לעצמה ולאחר מכן שקטה, אבל בעומק זה לא כך כשזה א' עם ב' זה יראה, כשהב' חוזר ומצטרף עם א' היא חוזרת לשורש היא שקטה. זה הגדרה דקה אבל הזכרנו.

רל"א שערים פנים ואחור שזה ישראל יש-רל"א הם מקבלים את התורה באיזה אופן יראה ושקטה. זה השורש של צירוף האותיות זה נקרא שהתורה ניתנה לישראל במדרגת יראה ושקטה, היא ניתנה במדרגה של רל"א שערים פנים ואחור, דבר והיפוכו. להבין עכשיו עמוק כאשר אדם חושב דבר אחד והוא לא מסוגל לחשוב על אותו דבר דבר והיפוכו, אז יש לו התנגדות אז זה נקרא יראה, מה היא יראה אני מתיירא שיקרה משהו הפוך מהמהלך שקרה לי עד עכשיו. מה הוא שקט כפשוטו, שקט אם קרה לי מה שאני רוצה ולא קרה לי הפוך אז יש לי שקט, אבל תמיד יכול להתחדש משהו הפוך אז איך יכול להיות

שיהיה לאדם שקט, אם הוא יכול לקבל בכל דבר את ההיפך שלו אז יש לו שקט.

זה העומק הפנימי של מנוחת הנפש, איך יכול להיות לאדם מנוחת הנפש, הרי כל יום יכול לקרות מה שיקרה יש לו פרנסה אולי לא יהיה, יש לו בריאות אולי מהיום לא יהיה וכו' אז איך יש שקטה, אם אדם מוכן לקבל דבר והיפוכו אז מה יכול להפריע לו כי אין לו שום דבר שמתנגד, כי הוא מקבל את ההיפוכו. זה הגדרה דקה ועמוקה של השתוות בנפש, וזה מנוחת הנפש, בהגדרה כוללת זה בטחון, אבל במילים בהירות יותר מה מונח בבטחון, זה לא בטחון כדברי האלשיך שכך יהיה, זה בטחון כדברי החובת הלבבות שכל אחד מהצדדים אני מוכן לקבל אותה, כי זה רצון הבורא, אז בעצם אם הוא מוכן לקבל כך ומוכן לקבל כל היפך, אז אין שום נקודת קושי.

זה נקרא מנוחה שבשבת ניתנה תורה כמו שאומרת כאן הגמ' בשבת ניתנה תורה כלומר זה מנוחת הנפש, שהתורה נותנת, מה העומק שהיא נותנת מנוחת הנפש כפה עליהם הר כגיגית, כמו שנתבאר זה לקבל דבר והיפוכו. זה נקרא מתחלה יראה ולבסוף שקטה, כשלא מוכנים לקבל את ההיפך זה יראה, כשמוכנים לקבל את ההיפך זה סוד השקטה, זה נקרא ימי הפורים לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם, ונהפוך הוא, אז אם מתגלה ונהפוך הוא והאדם מתנגד לנהפוך הוא, אז הפורים לא יכולים להתקיים, למה הם לא יכולים להתקיים כי יבא משהו אחר שיתנגד להם. אבל אם הפורים כוללים את כל ההפכים בתוכם אז מה יעקור אותם, זה נקרא לא יעבור מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם.

דבר שיכול להכיל את כל מה שהוא ההיפך שלו, הוא קיים תמיד אין משהו שיכול לבטל אותו, כשבעומק שורש אמתת הוויות יתברך שמו היה הוה

מביא עוד מדברי חז"ל הבחנות נוספות שמתגלה בתורה תליתאה, אז המהלך הראשון שהגמ' מגדירה מה הוא גדר של מדרגת מתן תורה, לאיזה מנין של איזה מספר הוא שייך לשלש, תליתאה, אורייתא תליתאה יום תליתאה שלישי לרחם וכו' הכל במהלכי תליתאה.

נחזור לדברי הגמ' שקראנו קודם יום הששי דורש ריש לקיש ויהי ערב ויהי בבוקר יום הששי ה' יתירא למה לי מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית אמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימים ואם לאו אני מחזיר את העולם כלו לתהו ובהו, מאיפוא לומדים את זה יום הששי, לא ששי אלא הששי בה' הידיעה אומר רש"י כמו הירך המיומנת שבירך, הששי, אז מדרגת מתן תורה הוא במדרגת שלש או במדרגת שש, מצד אחד הגמ' אומרת דרש ההוא גלילאה, כן גליל גל שלשים ושלש, מה אותו גלילאה דורש הכל שלשים ושלש. מה המהלך השני שאומרת הגמ' יום ששי בסיון.

במאמר המוסגר רואים את שני המהלכים האלו יש לנו מ"ט ימים בין יציאת מצרים למתן תורה, באמצע יש את ל"ג בעומר ל"ג בעומר כמובן מה הוא גלילאה, זה שלב אחד של מדרגת הכנה למתן תורה מדין שלש, מתגלה ל"ג בעומר, ביום הששי בסיון מה מתגלה השש. נסביר איפוא עומק המהלך, יש במגלה עמוקות ועוד מילה שהוזכרה כאן שהגמ' אומרת כפה עליהם הר כגיגית, כמה עולה גיגית בגימטריא תכ"ו גיגית י' וי' וג' ות' עולה תכ"ו אומר המגלה עמוקות כתוב בפסוק מה שהוזכר קודם לכן, בהתחלה יסובבנהו יבוננהו וכו', והם תכו לרגליו תכו אותיות תכ"ו מה זה תכל לרגליך, ויתיצבו בתחתית ההר רגליהם בתחתית ההר, הוא אומר זה תכו לרגליך, זה התגלה במדרגת מתן תורה כך אומר המגלה עמוקות ויש עוד מרבותינו שאמרו כך.

ויהיה תמיד. זה נקרא העומק של קבלת התורה, קבלת התורה אם כן כמו שהוזכר יש-רלא דבר והיפוכו, יש ר"ת יראה ושקטה, הוא נקרא מדרגת מתן תורה כדברי הרמב"ן הידועים, בתחלה היתה התורה כתובה אש שחורה על גבי אש לבנה, מצירופי אותיות שכולם היו מחוברים יחד. ואפשר לחזור עכשיו ולצרף את התורה בהרבה מאוד צירופים, הצירוף שיש בידינו עכשיו קיבלנו את התורה, זה צירוף אחת מהאפשרויות שיכולים להיות.

איפוא השורש של דבר והיפוכו שיכול להיות כך ויכול להיות כך בעולם, ניתן דוגמה יש היום הרבה שיטות איך למצוא רמזים בתורה, דילוגי אותיות, מדלגים ויוצא כך וכך, מחפשים מה שהיה בעבר מגלים מה היה, מחפשים מה שיהיה בעתיד, מגלים כל מיני צירופים, לפעמים זה קורה לפעמים זה לא קורה. מה התשובה האם דילוגי האותיות הם נכונים או לא נכונים? אז יש אומרים שזה לא מדויק, אז זה לא ההגדרה, זה מדויק מאוד רק שיש את כל האפשרויות בתורה. זה נקרא דבר והיפוכו אפשר לצרף את האותיות בהרבה אפשרויות, אז אם נצרף אותם כך יהיה כך, ואם נצרף אותם באופן אחר יהיה אחר. אז התורה כוללת כל האפשרויות שיכולים להיות, דבר והיפוכו זה נקרא תורה של צירופי אותיות שכוללים את הכל בקרבם.

נמשיך בשלב הבא יש כאן שתי מימרות נוספים בגמ' שבונים את המהלך שנתבאר לשון ראשון אומרת הגמ' קודם לכן דרש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא, בריך רחמנא דיהיב אוריין תליתאי, לעם תליתאה על ידי תליתאה, ביום תליתאה, בירחא תליתאה, אומר רש"י על המקום מה הוא כל התליתאה שהוזכר כאן אוריין תליתאה תורה נביאים וכתובים, לעם תליתאה כהנים לויים וישראלים, על ידי תליתאה משה שלישי לבטן מרים אהרו ומשה, ביום תליתאה לפרישה, אז ר' ניסים גאון על המקום

קורה שאפשר לצרף שני דברים שהם הפוכים שכינה ביניהם לא כתוב בחז"ל שכינה שורה בבית שורה על ראשיהם, נר דלוק על ראשו בתינוק עובר במעי אמו, אלא מה נאמר שכינה היכן היא נמצאת ביניהם, ואם השכינה לא נמצאת ביניהם אז מה יש ביניהם כמו שאומרת הגמ' אש אוכלתם. אז מה השכינה עושה מה שבאמצע יכול ליצור מצב של התנגדות, השכינה שהיא נמצאת ביניהם, מה היא הופכת להיות התוך ביניהם, באיש ואשה מה שבאמצע הוא התוך, התוך שביניהם הוא מצרף אותם, זה נקרא שכינה ביניהם זה הדוגמה השורשית.

איפוא נמצא כללות ההפכים, מדגישים עוד פעם איפוא נמצא כללות ההפכים, כשמגיעים לתוך הפנימי של הדבר, המבנה הוא ברור. בשורש הדבר הוא אחד שלמעלה מההפכים, בהתפשטות שלו הם נעשים שנים הפכים אבל הם מחוברים יחד, הם דבר והיפוכו, למטה מכך מה נעשה כבר התפרטות של ההפכים להט החרב המתהפכת, זה המבנה. חוזרים עוד פעם בשורש זה אחד פשוט, אחד פשוט הוא למעלה מההפכים הוא אחד, באחד אין הפכים, בהתפשטות יותר זה נעשה הפכים, אבל בכפיפה אחת הם מחוברים יחד, ולמטה נעשה הפכים שאינם מחוברים, הפכים שאינם מחוברים זה אש אוכלתם, הפכים מחוברים איש ואשה זכו הם חיים בבית אחת, בכפיפה אחת, אבל שכינה עצמה מה היא השכינה עצמה היא לא דבר והיפוכו, מה היא השכינה אחד, זה המבנה הפנימי של הבריאה.

אנחנו מדברים עד עכשיו לא במהלך העליון של דברי תורה, כל המהלך שאנו דורכים בה עכשיו שהוא כללות ההפכים, במהלך של אחת דבר אלקים שנים זה שמעתי. מדין שנים זה שמעתי אבל דבר והיפוכו בבת אחת. אבל המהלך העליון יותר של מתן תורה הוא מהלך של אחת דבר אלקים, מצדנו זה שני הפכים בבת אחת שנים זה שמעתי, אבל

במילה תכו אם נסדר אותה ת' ו' וכ' מה היה המילה תוך הפנים של הדבר, בלשון רבותינו איך נקרא תוך כשרוצים לומר את המילה בארמית תוך, בלשון הקודש לא יודעים כאן כל טוב, מסתמא ארמית יודעים, לומדים בש"ס איך אומרים תוך בארמית, זורק אבן לגוי, מה זה זורק אבן לגוי זורק אבן לתוך, הגמ' אומרת הזורק אבן לגוי זורק אבן לתוך קבוצה של אנשים. גוי בלשון ארמית מה הוא תוך בעומק על שם כך הגוף נקרא גוף, למה הגוף נקרא גוף יש ראש למעלה ויש רגליים למטה ומה נמצא בתוך, מה נמצא באמצע, הגוף של האדם, על שם כן הגוף נקרא גוף מלשון גויה גוי לתוך, זה השורש בלשון הקדש אם כן המילה ג' ו' היא מרכיבה את התוך של הדבר את הפנימיות של הדבר.

כפה עליהם הר כגיגית עכשיו מהלך נוסף עמוק, שהוא המשכה של מה שהוזכר קודם לכן, מה זה הכפה עליהם הר כגיגית, כפה עליהם הר כגיגית הוא כפה אותם להגיע לתוך של הדבר. כמו שהזכרנו קודם לכן דברי המהרש"א באיזה אופן הוא כפה עליהם הר כגיגית, לא שהוא שם את ההר על גביהם והם פחדו שמא ימותו, אלא הוא עשה חלל בתוך ההר מעין חופה. הזכרנו את דברי הפנים יפות המקור של זה במדרש תלפיות נעשה חלל ואיפוא הם היו בתוך ההר לא הרגליים שלהם עומדים בהר, אלא כשכפה עליהם הר כגיגית באיזה אופן זה נעשה הם נכנסו לתוך ההר, כלומר איזה מדרגה התגלה אצלם כשכפה עליהם הר כגיגית, שהם נכנסים לתוך הדבר.

כאשר יש לנו שני דברים ורוצים לצרף אותם, איך אפשר לצרף אותם. מהנקודה הפנימית שהיא התוך של הדבר, שם נמצא כללות ההפכים שניתן לצירוף. דוגמה הברורה והפשוטה חוזרים על זה כסדר, איש וזכו שכינה ביניהם. אז ראשית כל ברור ופשוט עזר כנגדו זכה עוזרתו, לא זכה מנגדתו, מה

לאחר מכן כתינוק הבורח מבית ספרו, עובר שרוצה לצאת ממעי אמו הוא בורח, אבל מדרגת מתן תורה מה היא היתה, מדרגת עובר במעי אמו, כך קיבלו ישראל את התורה בהר סיני בתחתית ההר בתוך ההר כמו שנתבאר, זה מדרגת מתן תורה כמו עובר במעי אמו.

נקרא את המשך דברי הגמ' נראה שהדברים כמעט מפורשים, דרש ר' סימאי בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, באו שישים רבוא של מלאכי השרת לכל אחד ואחד מישראל, וקשרו לו שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע, מאיפוא הגיעו הכתרים האלה, מהשמים, הקב"ה יכול לשלוח כל דבר חדש, אין צל של ספק, אבל מאיפוא אותם כתרים, רש"י תוס' על המקום כותב כתרים של הוד, קרני הוד, אלו הם הכתרים של ההוד, בעומק למה שנתבאר מאיפוא אותם כתרים כפה עליהם הר כגיגית, וירדו מלאכים וקשרו להם כתרים, כפה עליהם הר כגיגית זה מצד הכפיה של מתן תורה, הכתרים האלו הגיעו מצד מדרגת בשעה שהקדימו נעשה לנשמע, כשהם קיבלו ברצון, הם אמרו נעשה ונשמע, אבל כשקיבלו באונס כפה עליהם הר כגיגית, בשניהם יש כתרים, כשכפה עליהם הר כגיגית, מה ההר הזה הפך להיות כתר על גבי ראשם, זה מה שהוזכר גיגית גת בהיפוך סדר האותיות הופך להיות תג תגים.

התגים נקראים בלשון חז"ל כתרי אותיות, אז כשהקב"ה כפה עליהם הר כגיגית, בעומק מה הוא כפה עליהם, עכשיו להבין עמוק הוא כפה עליהם לקבל את הכתר, כתר תורה עולה על כולם. ג' כתרים יש כתר תורה כתר תורה ויש כתר שם טוב, אבל בתוך הג' כתרים שהוא עולה על כולם אז כשהוא כפה עליהם הר כגיגית, העומק מה הוא כפה עליהם לקבל את הכתרים, היה שני מהלך בכתרים, אחד מדין כפה עליהם הר כגיגית שזה כתר בכפיה, ויש כתר ברצון, מה הוא הכתר ברצון, קשר להם שני

מצדו יתברך שמו מה יהיה המדרגה היותר עליונה, זה אחת דבר אלקים, אבל כרגע אנו לא עוסקים בזה, אנחנו עוסקים בחלק של כללות ההפכים של הדברי תורה, ואם כן עוד פעם מה מתגלה בכללות ההפכים של הדברי תורה, התוך הפנימיות של הדבר, הוא מגלה את החיבור של ההפכים.

נתבונן עכשיו יתר על כן, אם כן זה המהלך שיש מהלך בקבלת התורה מהלך של שלישי ומהלך של שישי כמו שנתבאר המילה גו מורכבת מאיזה אותיות? מג' וו' התוך של הדבר הוא הג' והו' אפשר להרחיב גם את זה אבל כרגע נעמוד בנקודה הזו, אבל בכל אופן זה מדרגת התוך שהם קיבלו את הדברי תורה הם קיבלו את הדברי תורה במדרגת התוך. עכשיו נסביר מה הוא מדרגת התוך שהוא נמצא בתוכו שזה מה שהיה בתוך ההר במקום תחתית ההר מדגישים את הלשון זה הפך מתחתית ההר למדרגת תוך. תוך תחתית במדרגה התחתונה זה תחתית ההר, במדרגה העליונה זה תוך ההר.

מתי כל אדם ואדם מקבל את התורה יש קבלת התורה הכללית במתן תורה בו' סיון, מתי כל אדם ואדם מקבל את התורה עובר במעי אמו כלשון הגמ' בנדה כידוע כשעובר נמצא במעי אמו בא מלאך ומלמדו כל התורה כולה שנאמר הגמ' דורשת את הפסוק בהלו נרו עלי ראשי, בהלו נרו עלי ראשי שם אדם מקבל את התורה כולה, ראשית כל הגדרה כללית, ולאט לאט נפתח בסייעתא דשמיא. כמו שהתבאר מה היה כפה עליהם הר כגיגית נעשה חלל בהר ואיפוא הם נכנסו, לתוך של ההר, אז מה היה הצורה שהם נמצאים בתוך ההר כעובר במעי אמו, זה הצורה של תוך ההר. הזכרנו קודם לכן יסובבנהו מסביב ומסביב יש את ההבחנה של אור הסובב, וישנו הבחנה של האור המקיף כמו העננים הבחנה נוספת שבעומק היא מושרשת באור הסובב זה עובר במעי אמו זה נקרא מדרגת מתן תורה.

את אותם כתרים, כלומר הם נפלו במדרגת העגל, במדרגת העגל מה התגלה, הם איבדו את הדבר והיפוכו, זה הפך להיות פירורים. מה עשו עם העגל אומר הקב"ה למשה רבינו ויטחן אותו עד דק וישק את בני ישראל מה זה לטחון אותו עד דק לפורר את הדבר, לפורר את הדבר בלשון בהירה הדברים לא יכולים להצטרף. איפוא השורש שהם לא יכולים להצטרף אם הם לא מתנגדים אחד לשני למה שהם לא יצטרפו, ביאור הדבר יש כאן שני הפכים סותרים שהם לא יכולים להצטרף, זה נקרא מדרגת חטא העגל, גמ' מפורשת זה ההבדל בין נתינת הכתרים להסרה של הכתרים, הנתינה שלהם היא אחדות, אבל ההסרה שלהם מה היא, פירוד.

ממשיכה הגמ' ואומרת שנאמר מאיפוא ילפינן שהמלאכים הסירו להם את הכתרים, ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, ויתנצלו מהר חורב כלומר את אותם עדים תכשיט שהם קיבלו, שהוא במדרגת הכתר הוסר מהם בחטא העגל, אומרת הגמ' אמר רב חמא בר חנינא בחורב טענו בחורב פרקו, בחורב טענו כדאמרן שהמלאכים באו ונתנו להם ק"כ רבוא של כתרים אבל גם בחורב פרקו. זה ברור כאשר מעיקרא זה היה חורב מצד התיקון, זה הפך להיות חורב מאותו שורש של חיבור אותיות חורב מלשון חרב, להט החרב המתהפכת, אומרת הגמ' אמר ר' יוחנן וכולם זכה משה ונטלן, משה חזר וזכה וקיבל את כולם, כל הכתרים של בני ישראל ניטל מהם, משה זכה וקיבל אותם, מאיפוא אומרת הגמ' ילפינן וסמיך ליה ומשה יקח את האהל. מאיפוא לומדים מומשה יקח את האהל שחזרו הכתרים האלו למשה רבינו מסביר רש"י מהו ומשה יקח את האהל, אומר רש"י שבאיזה לשון זה, אותו עדי משה רבינו חוזר ולוקח. בלשון אחר אומר רש"י את האהל לשון בהלו נרו, אהל נקרא אהל מלשון בהלו נרו עלי ראשי.

כתרים כשאמרו נעשה ונשמע, ירדו מלאכי השרת וקשרו כתרים, אבל זה אותו שורש של כתר, רק זה מדין הכפיה וזה מדין הרצון.

למה שני כתרים אזי כפשוטו הם אמרו נעשה ונשמע אז זה שני כתרים, אבל בעומק לפי מה שנתבאר, מה העומק של שני כתרים זה כללות ההפכים, כללות ההפכים אז יש כאן שני כתרים בבת אחת, הרי הלבנה קטרגה ואמרה אי אפשר לשני מלכים לשמש בכתר אחד, אמר לה הקב"ה לך ומעטי את עצמך. אבל גם כשקשרו להם שני כתרים מה העומק שקשרו להם שני כתרים, זה לא שתי כתרים נפרדים, אלא מה הוא השני כתרים שכתרו להם, הקב"ה כתר להם שני כתרים שכלולים בבת אחת, זה עומק המדרגה של בשעה שהקדימו ישראל נעשה ונשמע ירדו מלאכי השרת וקשרו לכל אחד שני כתרים.

ממשיכים הלאה אומרת הגמ' וכיון שחטאו, איפוא הם חטאו בעגל, חטאו ישראל ירדו מאה ועשרים מלאכי חבלה ופירקום, ברור כששמו להם הכתרים כמה מלאכים הגיעו שישים רבוא מלאכי השרת, כשהסירו להם הכתרים כמה באו לקחת, אם מלאך אחד יכול לתת שני כתרים אז כשבאים להסיר אז שגם כן יסירו את זה שישים רבוא מלאכים, אבל זה ברור ופשוט לכל בר דעת, כשבאים ליתן את הכתרים זה לא שני כתרים נפרדים, אלא מה הם שני הכתרים האלה, דבר והיפוכו, אז כמה מלאכים צריך שישים רבוא. אבל כשבאים להסיר את זה, זה מלאכי חבלה להט החרב המתהפכת, אז מה המלאכים שבאים להסיר הם לא מסירים את שני הכתרים האלה בבת אחת, הם מגלים שזה דבר והיפוכו שלא יכול להסתדר אז כמה מלאכים צריך שיבאו להסיר ק"כ רבוא, זה ברור בדברי הגמ'.

מונח כאן ההגדרה שלתת את הכתרים זה שני כתרים בבת אחת אז סגי בשישים רבוא, אבל לקחת

דקדושה כידוע, ובשורש בפרטות דעת של כללות ההפכים, הוא זוכה לקבל את כל הכתרים שניטלו מבני ישראל.

המשך דברי הגמ' אמר ריש לקיש עתיד הקב"ה להחזיר לנו, שנאמר ופדויי ה' ישובון ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם, שמחה של מעולם יהיה על ראשם זה בעומק מה שנאמר כאן מהו שמחת עולם, אז בעומק מה שנאמר כאן מהו שמחת עולם על ראשם, נר דלוק על ראשו בהלו נרו עלי ראשי, כתר שנמצא על הראש, עתיד לחזור עליהם ופדויי ה' ישובון, אז ודאי כפשוטו היה זמן שהיה להם כתרים במתן תורה הם קיבלו את הכתרים, היה זמן שהם חטאו וירדו ק"כ מלאכי השרת ונטלו מהם את הכתרים האלה. ויש זמן של לעתיד לבא שעתיד לחזור להם. אבל לא זו עומק ההגדרה כפי כל מה שנתבאר הרי כל הכתרים האלה כמו שביארנו בהרחבה, מהו המהות של אותם כתרים, לכלול דבר והיפוכו אז מצד הסדר של הדברים כמו שכפשוטו מתחלה היה יראה ולאחר מכן שקטה, ובעומק נתבאר זה לא שרק שמתחלה היה יראה ולאחר מכן שקטה אלא בתחלה היה יראה ואז נתגלה כללות ההפכים שהשקטה מצטרף ליראה.

מעין כך מתחלה הם קיבלו את הכתרים והכתרים הוסרו מהם אז מה התגלה, שני שלבים מתחלה יש כתרים ולאחר מכן אין כתרים אבל כשעתיד הקב"ה להחזיר להם את הכתרים, ושמחת עולם על ראשם, אומרת הגמ' כמו שהזכרנו מהו שמחת עולם על ראשם, שמחה שכבר היתה מעולם על ראשם היא זו שעתידה לחזור מדוע היא עתידה לחזור? כי הם יעשו תשובה, תשובה עוקרת את החטא מכאן ולהבא או תשובה עוקרת למפרע. לשון חז"ל כידוע תשובה עוקרת למפרע, אז אדם עשה חטא לאחר זמן הוא חוזר בתשובה, אז בשעה שהוא עושה חטא יש לו חטא או אין לו חטא, מצד החטא כפשוטו יש

כבר הזכרנו קודם לכן עובר נמצא במעי אמו בא מלאך ומלמדו כל התורה כולה, מהיכן ילפינו את זה בהלו נרו עלי ראשי, נר דלוק על ראשו, משה רבינו זכה משה יקח את האהל אומר רש"י מהו יקח את האוהל מדין בהלו נרו עלי ראשי, כלומר הוא לקח את אותם כתרים שבא מלאך ומלמדו כל התורה כולה, ברור לכל בר דעת שכשמלאכים באו וקשרו להם כתרים ע"ג ראשם, מה הצורך באותם כתרים, הכתרים האלה הם במדרגת בהלו נרו עלי ראשי, בא מלאך ומלמדו כל התורה כולה.

בלשון ברורה במתן תורה מה קיבלנו בגילוי את כל התורה כולה, לא, מה קיבלנו במתן תורה, איזה תורה עשרת הדברות שהקב"ה דיבר, אבל בעשרת הדברות האלה כלול כל התורה כולה, כמו שרש"י מביא מאזהרות של רב סעדיה גאון, שכל התורה כולה כלולה בעשרת הדברות. אז הקב"ה מה הוא דיבר עשרת הדברות ומה המלאכים נתנו לבני ישראל נר דלוק על ראשו, בא מלאך ומלמדו כל התורה כולה, כל התורה כולה זה נר דלוק על ראשו מדרגת כתרים, שהמלאכים נתנו לבני ישראל.

אצל חסידים כידוע אומרים זה נמצא בכוונות של הדלקת נר חנוכה שנר בגימטריא הצירופים של הויה אהי"ה והויה ואדנות והויה אלקים כל השלש צירופים אלו עולים בגימטריא נר, דברים ידועים, כלומר זה כל הצירופים של החיבורים שיכולים להיות, שהם לא יהיו באופן של צירוף של עלמא דפירודא אלא שהם יהיו באופן של עלמא דתיקון, זה נקרא בהלו נרו עלי ראשי. מדרגת קבלת התורה שהיה במדרגת הר סיני.

אם כן משה רבינו חזר ולקח את כל הכתרים שנסתלקו מבני ישראל, העומק הדבר שמשה רבינו זוכה לקבל כל הכתרים שנסתלקו מבני ישראל, בני ישראל כשהיו בחטא העגל הם איבדו את הכוח להכיל אותם הפכים, אבל משה רבינו שהוא דעת

לו חטא, אבל מדין התשובה מה זה עושה שלמפרע, בתור הגדרה מכאן ולהבא למפרע זה הגדרה קשה, אבל הגדרה הזו היא עומק כללות ההפכים, לכן היא גם קשה להבנה.

מצד אחד בפשוטו לפי סדר הזמן תשובה היא מכאן ולהבא, מצד שני תשובה למפרע מה ההגדרה שלה היא מכאן ולמפרע. אדם שקידש אשה ע"מ שאני צדיק גמור ובאותו רגע הוא עובר עבירה חוששים לקידושיו?, לא חוששים כל מה שהגמ' אומרת שמא הרהר בתשובה, אבל אם עכשיו הוא עובר עבירה בפועל טובל ושרץ בידו' לא חוששין לקידושין, אחרי זה הוא עשה תשובה נגיד שלמפרע קידושין קידושין כי תשובה עוקרת למפרע לא ודאי אין זה קידושין. תשובה מתגלה בה כח מיוחד שהיא יכולה להכיל על אותו זמן שתי תפיסות.

אדם עשה חטא באותו זמן אז הוא בעל חטא, הוא עשה תשובה לאחר זמן כפשוטו מכאן ולהבא אין לו חטא, מה התשובה אומר באותו זמן שהוא חטא באותו זמן הוא גם כן לא חטא, בעומק זה נאמר בדוד כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה דברי חז"ל כסדר מרחיבים מה היה הטעות לדוד בבת שבע, דוד הקים עולה של תשובה כלשון חז"ל הוא רבם של בעלי תשובה כך אומרים חז"ל מה העומק של עולה של תשובה, רבם של בעלי תשובה. תשובה מגלה את כללות ההפכים היא מגלה שמכאן ולהבא אבל למפרע הוא מעולם לא חטא, זה מה שנאמר כאן ושמחת עולם על ראשם שמחה שכבר היתה מעולם על ראשם.

כשהם היו במדרגת מתן תורה, אז היה להם את כללות ההפכים כמו שנתבאר הם חטאו בחטא העגל הם נפלו ממדרגת ההפכים, כשהם עושים תשובה למה הם חוזרים, הם חוזרים לכללות ההפכים מעיקרא. זה שמחת עולם על ראשם שמחה שמעולם היתה על ראשם, הם חוזרים מכח התשובה לכללות

ההפכים שהיה מעיקרא, אבל בעומק מה תשובה מגלה, זה הגדרה עמוקה, בפשוטו אם אדם עשה מצוה ולאחר מכן עשה עבירה, אין עבירה מככה מצוה, אבל הגדרת הדבר בעומק זה לא שיש שני שלבים קודם מצוה ולאחר מכן עבירה, או שהוא לא עשה עבירה ולאחר מכן הוא עשה עבירה והוא נפל, אלא התשובה מגלה מדגישים את הלשון, כללות ההפכים, זה נקרא עושי רצונו ואין עושים רצונו בבת אחת.

תשובה מגלה שהסיבה שהאדם נפל לחטא, מדגישים את עומק ההגדרה היא בכדי לגלות את ההיפך, זה נקרא בעל תשובה בעומק, כשהוא עושה תשובה מה מתגלה לו שמה היה עומק הנפילה הוא לא נפל בשביל ליפול, אלא הוא נפל בשביל לגלות את ההפכים. זה נקרא בעל תשובה אמיתי זה תשובה השלמה מחטא העגל, כפשוטו בעל תשובה זה אדם שנפל וצריך לתקן את מה שהוא עשה, ודאי שהפשוטן של דברים הם אמיתיים למעשה, אבל בעומק מה קורה כאשר אדם עושה תשובה, הוא שב להיכן למה שהיה בהתחלה ומה היה בהתחלה כללות ההפכים רק בהתחלה כללות ההפכים היה בכוח ולא בפועל אבל כשהוא עשה עבירה מה קורה? הוא מוציא לפועל את הצד ההפוך, ומה קורה עכשיו כשהוא עושה תשובה, הוא מגלה שכל הנפילה היתה בשביל לכלול את ההיפך שלו. זה המדרגה של ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ במהרה בימינו. אז כפשוטו רוח הטומאה אעביר מן הארץ יש חטאים בעולם ויהיה רוח טומאה שתסתלק מן הארץ, אבל בעומק מהו רוח הטומאה תעביר מן הארץ, הרוח הזו תגלה שכל העבירות מה היה שרשם של כל העבירות, לגלות את ההיפך מעושי רצונו, עוברי רצונו ולכלול את ההפכים, זה העומק של זדונות הופכים לו לזכויות במי שעושה תשובה מאהבה.

מי שעושה רק תשובה מיראה באיזה מדרגה הוא

שבועות, כאשר האדם זוכה לעומק האור של המתן תורה של שבועות, הוא זוכה לכלול את כל ההפכים כולם, זה עומק התשובה שמתגלה, מי שלא זוכה לתשובה הזו אז יש לוחות שניות מתי ניתן הלוחות שניות, בעשרת ימי תשובה ביום הכיפורים זה סוג של תשובה תחתונה. אבל התשובה העליונה שמתגלה במדרגת מתן תורה של ו' בסיון זה תשובה שמבררת שכל הנפילות כולם על זה אמרו חז"ל שלא חטא דוד המלך בבת שבע אלא כדי ללמד תשובה, מה הוא מלמד בתשובה שזה לא חטא כפשוטו אלא הוא מלמד שהתשובה הוא לכלול את כל ההפכים שיכולים להיות בעולם, זה המדרגה של מי שכולל בתוכו את הצדיק מעיקרא ואת הבעל תשובה.

מקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, צדיק מעיקרא כפשוטו הוא הלך ישר, ההתנגדות לא פעלה עליו, אבל בעל תשובה מהו הוא כלל את ההפכים זה נקרא מקום של בעלי תשובה, מה שכפשוטו נראה שלוחות ראשונות הם לוחות של צדיק מעיקרא ולוחות שניות הם שייכים לבעל תשובה ימי התשובה, עשרת ימי תשובה, יום הכיפורים בעומק מה מתגלה בפנימיות היו"ט של שבועות יום של דוד המלך שהוא כולל בו את כל ההפכים כולם, כשהאור הזה מאיר בעולם זה האור משיח, זה וכתתו חרבותם לעתים היפך להט החרב המתהפכת, וכתתו חרבותם לעתים, למה כי כבר לא צריך כלי מלחמה בימות המשיח, כי ההפכים כלולים בבת אחת אין שום מלחמה, זה האור השלם של הגאולה שנזכה אליה בעזר השם במהרה בימינו אמן.

דבק מתחלה יראה, מדגישים את הלשון, אבל מי שעושה תשובה מאהבה, אז מה התגלה שהזדונות נהפכים לו לזכויות כלומר, כי הוא גילה ע"י העבירה דבר והיפוכו זה המדרגה של הדור קיבלוה בימי אחשורוש מאהבת הנס. כלומר הם לא עשו רק תשובה מדין היראה שאם כן היא מכאן ולהבא, אלא זה תשובה מאהבה שהיא מכאן ולמפרע מגלה שהם נהפכים לזכויות.

מה עומק ההגדרה שהם נהפכים לזכויות, זה מדין מה שחודד זה מדרגת האור שהעבירה מגלה שהיא ההוצאה לפועל של ההיפך, והיא חלק מאותו דבר, השורש הזה מתגלה ברבם של בעלי תשובה שהוא דוד המלך. לפי זה להבין נפלא ובזה נעמוד, זמן מתן תורה כידוע יש בו שתי קוים כלליים מאד מהלך אחד הוא סוגיא ששיך למתן תורה. והסוגיא השניה זה הסוגיא שזה יום מיתתו של דוד המלך, הילולא של דוד המלך מה השייכות אהודי, כהגדרה כללית מאד יש תורה דלשעבר ויש תורה דלעתיד. תורה דלשעבר שהיה במתן תורה, תורה דלעתיד זה תורת משיח, תורה חדשה מאתי תצא כלשון חז"ל, כשיש מתן תורה של שבועות למה אנו מתחברים, זה הגדרה עמוקה, לא רק למתן תורה מה שהיה בו' בסיון שזה קיים עד היום, אלא גם לאיזה תורה, לתורה של הלעתיד זה עומק ההגדרה של שבועות. אבל בפרטות לענינא דידן השתא, במתן תורה היה כללות של הפכים, נפלו ממתן תורה איבדו את ההפכים.

רבן של בעלי תשובה שהוא דוד המלך כמו שנתבאר, מה הוא מגלה, שכל הנפילות כולם היה עומק גילוי ההפכים, זה הסיבה שמיתתו של דוד המלך הוא ביום שבועות. זה האור הפנימי של הרבן של בעלי תשובה, עתיד להחזיר לנו אותם, שמחת עולם על ראשם, שמחה שכבר מעולם היתה על ראשם, זה העומק של האור של מתן תורה של

§

בסיעתא דשמיא, אנחנו עוסקים באמצע הסוגיא של מתן תורה בגילוי שהתורה כוללת בתוכה את כל ההפכים, נחזור עוד פעם ללשון הגמ' נשתדל לפתוח את זה יותר, תחלת דברי הגמ' ויציבו בתחתית ההר, אמר רב דימי בר חמא בר חסדא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם, מדוע לשון הגמ' היא שם תהא קבורתכם, הנקודה הוא שיקברו כאן או שימותו כאן? שם תהא קבורתכם מבואר בדברי הגמ' שיקברו בתוך ההר, כפה עליהם הר כגיגית, בתוך ההר יהיה הקבורה, אבל אם כן לכאורה עיקר הנקודה כאן הוא שיהיה כאן מיתה, לא עיקר הנקודה איפוא הם יקברו, גם אם הם ימותו כאן ויקברו במקום אחר, לכאורה אין נפק"מ, מבואר שיש כאן עומק של הגדרה של קבורה, שם תהא קבורתכם, בתוך ההר נתבונן בפשוטו אם הם מקבלים התורה יש חיים, ואם לא מקבלים התורה יש מות,

אבל בעומק יש כאן עוד שתי מימרות בדברי הגמ' שמתגלה שיש צד מיתה גם אם מקבלים התורה, עוד פעם בפשטות, אם הם מקבלים התורה חיים, לא מקבלים התורה מיתה, מבואר בדברי הגמ' גם אם הם מקבלים התורה, יש שתי אופנים של מיתה, אופן אחד אופן דקלקול של מיתה, ואופן שני אופן של תיקון של מיתה, מה הם שני האופנים, לשון הגמ' כאן בהמשך בדף פ"ח ע"ב אומרת הגמ' אמר רב חננאל בר פפא מאי דכתיב שמעו נגידים כי אדבר, למה נמשלו ד"ת כנגיד לומר לך מה נגיד זה יש בו להמית ולהחיות, אף ד"ת יש בהם להמית ולהחיות, והיינו דאמר רבא למימינים בה סמא דחיי, ולמשמאלים בה סמא דמותא, מי שעוסק בתורה כראוי נעשית לו סם החיים, זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה

התורה עצמה נהפכת לו להיות סם המות, אם כן כמו שחידדנו בפשוטו, אם מקבלים התורה יש חיים ואם לא מקבלים התורה זה מיתה, ומבואר בדברי הגמ' שאפילו אם כבר מקבלים התורה ועוסקים בה כראוי, זה הופך להיות מציאות של חיים, ועוסקים בה שאיננו כראוי כדוגמה בעלמא, לומד ע"מ לקנטר, טוב לו שנתהפכה שלייתו על פניו ולא יצא לאויר העולם, כלומר גם כשהוא עוסק בתורה יכול להיות שיתגלה בו צד של מיתה.

ואיפוא בעומק השורש של הצד של מיתה, כאשר הוא עוסק בתורה, זה מושרש באין מקבלים את התורה פה תהא קבורתכם, ורק אם הוא קיבל אותה ועסק בה כראוי אז מתגלה החיים, אבל כשהוא קיבל אותה ולא עסק בה כראוי, מה חוזר ומתגלה אצלו, ואם לאו שם תהא קבורתכם.

אבל יתר על כן מבואר בדברי הגמ' צד של מיתה דתיקון שנתגלה במתן תורה, אפוא היה הצד של תיקון של מיתה שמתגלה במתן תורה, בדברי הגמ' בהמשך, אומרת הגמ' ואמר ריב"ל כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה יצאה נשמתן של ישראל שנאמר נפשי יצאה בדברו, ומאחר שבדיבור ראשון יצא נשמתן דיבור שני היאך קיבלו, אומרת הגמ' איך הם קיבלו את הדיבור השני, הוריד הקב"ה טל שעתידי להחיות בו מתים והחיה אותם שנאמר גשם נדבות וכו', אז מה אומרת הגמ' בשעה שכן הקב"ה דיבר והם קיבלו התורה, רצוננו לראות את מלכנו, לשמוע את העשרת הדברות ממנו יתברך שמו, על כל דיבור ודיבור פרוחה נשמתם, זה בעומק שמקבלים את התורה אז פרוחה נשמתם, שואלת הגמ' אם פרוחה נשמתם אחרי דיבור ראשון, איך הם קיבלו את הדיבור השני ואת השלישי, אומרת הגמ' הוריד הקב"ה טל שעתידי להחיות בו מתים אז ראשית מתגלה כאן מיתה של תיקון, שתהיו עמלים בתורה, ממית עצמו באהלה של תורה, זה

נמצא שבמתן תורה מתגלה לא רק חיים, במתן תורה מתגלה גם מיתה, איזה מיתה שלש אפשרויות, מיתה תחתונה דקלקול אם אין מקבלים את התורה פה תהא קבורתכם, מיתה יותר עליונה הם מקבלים את התורה אבל עוסקים בה שאינה כראוי למשמאלים בה סמא דמותא, יתר על כן מיתה דתיקון שזה מה שהיה בפועל במדרגת מתן תורה, על כל דיבור ודיבור פרחא נשמתם, מה שהזכרנו קודם בפעמים הקודמות, שמת וחי בגימטריא חתן, כחתן היוצא לקראת כלה זה מתן תורה, מתן תורה לא מגלה רק מדרגה של חיים, אלא מתן תורה מגלה בעומק, מדרגה של מיתה וחיים, עכשיו נתבונן להמשיך בדברים מה העומק של הגילוי של מתן תורה, שמגלה מיתה וחיים בבת אחת, כלומר מתים ומחיה אותם, מיתה וחיים דתיקון,

לשון הגמ' כאן בהמשך בסוגיא אומרת הגמ' אמר רבי אלעזר בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצאה בת קול ואמרה להם מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשים בו דכתיב ברכו ה' מלאכיו גיבורי כח עשי דברו לשמוע בקול דברו, אומרת הגמ' מהו לשמוע בקול דברו, ברישא עשי והדר לשמוע, כלומר קודם הם אומרים נעשה ולאחר מכן הם אומרים נשמע, איך הסדר היה צריך להיות כמו שהגמ' אומרת כאן בהמשך, איבעי לכו למשמע אי מציתו קבליתו ואם לא לא קבליתו דרך אדם שומע מתבונן סבירא לי שמיע לי, אם הן מסכים לקבל האם הוא יכול לעמוד בדבר הוא מקבל, ואם לא יכול אינו מקבל, אבל כאן מה הם עשו הם הקדימו נעשה לנשמע אז מה ההקדמה, בדיבור עצמו הם הקדימו נעשה לנשמע, הם יכלו קודם לומר נשמע ולאחר מכן נעשה, ומה הם אמרו להקב"ה קודם נעשה ולאחר מכן נשמע, זה מגדירה הגמ' מי גילה רז זה לבני.

ידוע מאד בדברי רבותינו ששלש מילים שמגבילות

הדוגמה מה שבדקות זה אחר החטא אבל בכל אופן זה מיתה של תיקון שהוא ממית את עצמו, בלשון ברורה כאשר הם שמעו את הדיבור הראשון והם מתו, לאחר מכן יש טל תחיה ומחיה אותם, למה הם הסכימו לשמוע את הדיבור הבא, כי הם סמכו על הנס שהקב"ה עשה להם שהדיבור הראשון כבר קמו ממנו לתחית המתים מותר לסמוך על כזה נס או לא? הגמ' הרי מספרת במגלה שרבה ור' זירא עשו סעודת פורים בבת אחת, קם רבה ושחטיה לר' זירא מתוך שכרותו, עשה בו תחית המתים והחיה אותו, לשנה אחרת אמר לו עוד פעם תבוא לעשות אתי סעודה, מה הוא ענה לו, לאו בכל יומא מתרחיש ניסא די שנה אחת, אז כשהם שמעו את הדברה הראשונה, ומה קרה כשהם שמעו את הדברה הראשונה, הם מתו, אז לכאורה מה היה צריך להיות, שמכאן ואילך מה הם יגידו לאו בכל יומא מתרחיש ניסא, עשר פעמים באותו יום התרחש הנס, הם הסכימו לשמוע את הדיבור השני למה, גם על הצד שלא יהיה תחית המתים, הם מוכנים למות על מנת לשמוע קול השם, זה נקרא מיתה דתיקון שהיה במתן תורה.

לפי זה מדוקדק מאד הלשון שפתחנו בדקדוק דברי הגמ' מקבלים את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם למה כתוב פה תהא קבורתכם, מה היה צריך להיות כתוב ואם לאו תמותו, עכשיו זה מבואר מאד כי הם בין כך ימותו, אם הם לא מקבלים התורה הם בודאי ימותו, אם הם מקבלים את התורה מה יקרה להם, על כל דיבור פרחא נשמתם, אז מה ההבדל אם הם מקבלים או אין מקבלים, אם הם לא מקבלים את התורה הם ימותו ומה יהיה אתם והם ישארו מתים, זה נקרא שם תהא קבורתכם, אבל אם הם מקבלים את התורה הם ימותו, אבל מה יקרה לאחר שהם ימותו הם לא יקברו כאן מה יקרה?, יהיה טל תחיה שיחיה אותם, ולפי זה מדוקדק מאד לשון הגמ' שהוא אומר להם שם תהא קבורתכם, לא יהא מיתתכם,

באילנו משנה לשנה, כל פרי וכל עץ בדרך כלל איך זה הולך, קודם מתחיל העלים ולאחר מכן הפירות, בשנה הזו או שקטפו את הפירות או שהפירות נשרו ואז גם העלים נושרים שלכת, אבל פרי עץ הדר הוא דר באילנו משנה לשנה ג' שנים הוא דר באילנו, אז בשנה הראשונה מה התחיל לצמוח קודם העלים, לאחר מכן הפירות, עכשיו היה שלכת מה קרה עם העלים הם נשרו, עכשיו הפרי נשאר בשנה השניה מה גודל, הפרי ממשיך לגדול העלה זה עלה חדש, אומר תוס' על מה נאמר פרי קודם לעלה לא בשנה הראשונה, בשנה הראשונה מה קודם למה העלה קודם לפרי, בשנה השניה העלה כבר הסתלק והפרי קיים, נמצא שהפרי קודם לעלה, כך אומרים תוס'.

עכשיו נתבונן ונבין מה העומק של הדבר זה כל העומק של הדברים שהסברנו בפשוטו מבואר בגמ' שהם הקדימו נעשה לנשמע אז הם לא אמרו נשמע ונעשה רק הם אמרו נעשה ונשמע אבל הסברנו מה הם עשו הם כללו את שתיהם, גם נעשה ונשמע לפי הסדר שהם אמרו, וגם נשמע ולאחר מכן נעשה, זה העומק של הדרשה שהגמ' מביאה מתפוח אם תפוח כפשוטו הסדר היה שקודם צומח בו הפירות ולאחר מכן העלים, זה לא מגלה דבר והיפוכו, זה מגלה צד אחר, זה מגלה הפוך, אבל לא דבר והיפוכו לכן מביאה הגמ' את הדרשה ומסביר תוס' כתפוח בעצי היער זה אתרוג, קודם גדל העלה ולאחר מכן הפרי כמו כל עץ, אלא מאי העלה נושר, ולאחר מכן מתגלה מציאות שהפרי נשאר וממשיך לצמוח, הפרי שנשאר וממשיך לצמוח זה העומק נקודת הדבר שיש בו דבר והיפוכו, מצד אחד מדגישים, הפרי גדל לאחר העלה אבל מצד שני העלה גדל לאחר הפרי, זה מה שמתגלה באתרוג שהוא דר משנה לשנה, הוא כולל את שני הצדדים, קודם העלה ולאחר מכן הפרי, ולאחר מכן קודם פרי ולאחר מכן העלה, ביחס לעלה של השנה הראשונה, מה התחיל קודם העלה ולאחר מכן הפרי, ביחס לשנה השניה מה קדם

אחד לשני בגימטריא, אין סוף, אור, , שלש מילים שזה אותו גימטריא, אור כמובן גימטריא רז אין סוף גם כן גימטריא מאתיים ושבע, זה מי גילה רז זה לבני מה הוא רז הסוד מה הוא הסוד שגילה לבני כפי כל מהלך הדברים שנתבאר דבר והיפוכו זה הרז, זה הסוד, זה מי גילה רז זה לבני מה הסדר שצריך לומר, קודם לומר נשמע ולאחר מכן נעשה, ומה הם עשו, הם אמרו הפוך, לא שהם אמרו הפוך בלבד, אלא שהם כללו את ההפוך במה שהם אומרים, זה נקרא הקדימו נעשה לנשמע, מי גילה רז זה לבני שזה האור שזה הסוד, בבחינת הרז מה הרז שגנוז כאן, כשהם אומרים נעשה ונשמע, הם מקדימים את הנעשה לנשמע, הם הופכים את הסדר של הדבר דבר והיפוכו.

נקרא את המשך דברי הגמ' שמחדדת מה ההיפך של הסדר, אומרת הגמ' אמר רב חמא כדר' חנינא מאי דכתיב כתפוח בעצי היער למה נמשלו ישראל לתפוח, לומר לך מה תפוח זה פרי קודם לעליו אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע, סדר הדברים אומרת הגמ' כל פרי ופרי על דרך כלל שהוא גדל איך סדר הגדילה, קודם יש על גביו עלים שגדלים, הנצו מתחיל להתגלות קודם העלים לאחר מכן מתגלה הפירות איזה פרי יש שקודם מתגלה הפרי ואחר כך העלה אומרת הגמ' כתפוח בעצי היער תוס' כאן על המקום אומר מה זה תפוח לא תפוח שאנחנו קורים היום תפוח, תפוח שאנחנו קורים היום תפוח גם העלים גדלים קודם לפרי, אומר תוס' זה קאי על אתרוג כמו שאומר התרגום ריח אפיך כתפוחים מתרגמינן כריחא דאתרוגא, אז איפוא מתגלה באתרוג שקודם יש פרי ואחר כך העלה, אומר תוס' גם באתרוג רואים שקודם יש את העלה ולאחר מכן את הפרי, אז אפוא מתגלה באתרוג שקודם עלים ולאחר מכן פירות, אומרים תוס' את דברי הגמ' הרי אתרוג נקרא פרי עץ הדר למה הוא נקרא הדר, ללשון אחד אומרת הגמ' במסכת סוכה שדר

מצות ברכה דאורייתא שאנחנו בירכנו עכשיו בבוקר ברכת התורה, מטבע הברכות שאנו אומרים שתרגילנו בתורתך, יש כאן מצוה לעסוק בדברי תורה להרגיל את עצמנו בדברי תורה, מה כוונת הדבר שהאדם יתרגל בדברי תורה, במילים פשוטות יש שני אופנים מדוע אדם עושה דבר בכללות או שהוא חושב והוא עושה מה שהוא חושב שהוא צריך לעשות או שהוא רגיל בלשון הש"ס איך זה נקרא הרגל דבר, הוא רגיל לעשות מדוע כל הרגל נקרא הרגל כמובן מלשון רגליים, איפוא הוא המקום שהוא הכי רחוק מהשכל זה הרגליים, הרגליים כשהם עושים דבר הם רגליים לרוץ לעצמם, אדם עושה דבר בלי התבוננות אז איזה כח מניע אותו לעשות את הדבר הזה רגליים הרגל דבר, היפך השכל היפך המחשבה היפך ההתבוננות, שזה למעלה, יש את הרגליים שזה למטה

עכשיו להבין נפלא, בחשבון הדברים שהזכרנו בראשית בפעמים הקודמות, ויתיצבו בתחתית ההר בפשוטו של מקום, איפוא הם התייצבו בתחתית ההר, עם מה הם התייצבו בתחתית ההר ברגליים שלהם, כמו שהסברנו כפה עליהם הר כגיגית, גת ראשי תיבות ג' תחתונות, כפה עליהם הר כגיגית מה הוא עשה, מה שהיה למעלה הופך להיות למטה עכשיו בלשון הנוגע לעניינינו דידן, אז הרגליים אפוא הם היו, למעלה מהראש, אותו הר שמתחלה מה שהיה מחובר אליו הרגליים, לא שהעלו עכשיו את ההר למעלה מראשיהם, אלא העלו את הרגליים שמצורפים להר למעלה מהראש, זה נקרא תרגילנו בתורתך,

מי שלא במדרגת ותרגילנו בתורתך אז מכח מה הוא עוסק בתורה, כל יום ויום הוא צריך לחשוב האם לעסוק בתורה או לא, הוא מחליט לעסוק אבל הוא חושב אם לעסוק או לא, אבל מי שהעלה את הרגליים למעלה שזה מכח מדרגת כפה עליהם הר

למה הפרי קדם לעלה, זה עומק דברי הגמ' כתפוח בעצי היער ששניהם כלולים אחד בשני, זה מי גילה רז זה לבני שמצד אחד העלה קודם לפרי ומצד שני הפרי קודם לעלה דבר והיפוכו שניהם בבת אחת זה מתגלה בעומק דברי הגמ' שכלל את הדבר שניהם.

יתר על כן נתבונן בדברי הגמ', הגמ' מממשיכה ואומרת שהוא צדוקי דחזייה לרבא דקא מעיין בשמעתתא הוא עוסק בסוגיא ומעיין בשמועה ויתביה אצבעתיה ידיה תותי כרעא הידיים שלו אפוא הוא שם אותם, מתחת לרגליים בברכיים של בני אדם, זה הסדר של התנהגות שרואים גם היום אצל בני אדם שככה לפעמים עושים, וקא מייץ בהו וקא מבע לאצבעתיה דמא, הרגל לחצה על היד והיד הוציא דם מבעבע דם, מכח כובד הגוף שלחץ על הידיים אמר לו אותו צדוקי לרבא עמא פזיזא דקדמיתו פומיכו לאודנייכו, אכתי בפזיזיכו קיימיתו, עדיין אתם עומדים באותו פזיזות, כלומר הוא אמר לרבא מה הסיבה שהם הקדימו נעשה לנשמע זה פזיזות, ככה הגדיר את זה אותו צדוקי, איבעי לכו למשמע אי מציתו קבליתו, ואי לא לא קבליתו, אם אתם תשמעו קודם לכן ותבדקו אם זה מתאים לכם תקבלו, לא מתאים לכם לא תקבלו, השיב לו רבא, עוד מעט נראה את תשובת רבא, אבל ראשית כל נראה מה אמר כאן אותו צדוקי לרבא הוא ראה את רבא שם את האצבעות שלו מתחת לרגליים, דייקא אצבעות מתחת לרגליים, הקדימו נעשה לנשמע מה זה נעשה במה עושים, בידיים מה היה צריך לעשות, אומר לו אותו צדוקי קודם לומר נשמע ולאחר מכן לומר נעשה, אז את מה להקדים קודם להקדים את המחשבה, און שומעת, לב מבין, ואז לראות אם אתם יכולים לקבל את הדבר תקבלו עליכם לעשות, אבל מה עשו בני ישראל, הם הקדימו את הנעשה לנשמע, כלומר הם הקדימו את הידיים לפני שהם שומעים, אז עכשיו מכח מה הם יעשו.

פזיזא אדם פזיזו הוא רץ, הוא רואה משהו הוא מיד רץ, הוא לא מתבונן זה עמא פזיזא, מהצד התחתון זה נראה פזיזא, מהצד העליון זה הכפה עליהם הר כגיגית, אבל להבין עמוק הרי לכאורה היה כאן שתי מדרגות במדרגת מתן תורה, מהלך ראשון במדרגת מתן תורה הם אמרו נעשה ונשמע, מהלך שני במדרגת מתן תורה כפה עליהם הר כגיגית, מה הקשר בין שני המהלכים, זה עלמא דפירודא? הם אומרים נעשה ונשמע ויש עוד מהלך נוסף של כפה עליהם הר כגיגית, לא, זה אותו מהלך כשהם אמרו נעשה ונשמע בעומק מה הם אמרו, אנחנו רוצים לכפות את עצמנו לעשות את הדברי תורה תמיד, לא תלוי אם אני יבין את מה שמבקשים ממני ואני יסכים, או שאני לא יסכים כל מה שיאמרו לי אני יעשה, במילים ברורות מה הם קיבלו עליהם בנעשה ונשמע, לעשות כל מה שיאמרו להם, כלומר הם מחייבים את עצמם לכפות את עצמם לעשות גם דבר שהם חושבים הפוך ממנו, זה מה שהביא עליהם את הכפה עליהם הר כגיגית.

הסדר היה ברור להבין יש כאן נקודה ברורה בכל סדר מהלך מתן תורה, שלב ראשון הם אומרים נעשה ונשמע, לא פתאום לאחר מכן הקב"ה כופה עליהם הר כגיגית, אלא מה שהם אמרו נעשה ונשמע זה הביא עליהם את הכפיה, ברור מאד הכפיה עצמה נולדת מכח כך לכן ניסינו לחבר את שתי המהלכים, שקשר להם שתי כתרים כשאמרו נעשה ונשמע הם קיבלו כתרים הסברנו מה הם הכתרים האלה בעומק, הכפה עליהם הר כגיגית, לכאורה הכתרים מתי הם קיבלו אותם כשהם אמרו נעשה ונשמע, כפה עליהם הר כגיגית שייך לסוגיא של אונס, הסברנו בהרחבה האונס והרצון זה אחד, אחרי שהם אמרו נעשה ונשמע כפה עליהם הר כגיגית, אבל אם הם היו אומרים נשמע ונעשה, לא היה כפה עליהם הר כגיגית, כפה עליהם הר כגיגית זה תולדה בדיוק של מה שהם אמרו, זה העומק של החיבור של סוגיא

כגיגית, והג' תחתונות האלה עלו למעלה מהראש, אז עכשיו העסק בדברי תורה מה הוא, הוא נקרא במדרגה של כפה עליהם הר כגיגית, להבין נפלא כפשוטו כפה עליהם הר כגיגית הר למעלה והם עושים, אבל בעומק מונח כאן בדברי חז"ל איפוא בכוחות הנפש יש את המדרגה שבן אדם כפוי לעשות דברים, הרגלים, זה כח תרגילנו בתורתך, כח מה שאדם רגיל לעשות, כל אחד מאתנו יודע, לשנות הרגלים זה אחד מהדברים הקשים שיש לאדם, זה נקרא כפה עליהם הר כגיגית, מכח הכפה עליהם הר כגיגית בכוחות הנפש מה קרה? זה הפך להיות הרגל שלהם, ועל זה אנחנו מברכים כל יום ומבקשים ותרגילנו בתורתך, מה עומק הדבר שאנו מבקשים ותרגילנו בתורתך, אנחנו מבקשים שיאיר עלינו האור של כפה עליהם הר כגיגית, כפה עליהם הר כגיגית הוא בכל יום נכנס במטבע של הברכה, שיהיה לאדם הרגל דבר, לעסוק בדברי תורה ומה הוא ההכרח שנולד בנפש, כפשוטו נולד הכרח, בשעתו שהם יקבלו את התורה, אבל בעומק זה כח שהוא הווה תמיד מה הכח שנולד מזה, מה שאדם עוסק בדברי תורה מדגישים באופן שהוא מוכרח מההרגל שלו, זה האור של כפה עליהם הר כגיגית, ועל זה אנו מבקשים בכל יום שנזכה לאור של כפה עליהם הר כגיגית.

זה העומק של הדבר שהידיים הוא שם אותם מתחת לרגליים, זה לא תנועה בעלמא, רוב בני אדם גם מה שהם שמים את הידיים מתחת לרגליים זה הרגל דבר, אבל בעומק מה עומק הפעולה הזו שרבה עשה, נעשה ונשמע כלומר הוא מקדים את הנעשה, הרי הוא עוד לא שמע אז מתוך מה הוא יעשה מהכפה עליהם הר כגיגית הוא יעשה, זה כוונת הדבר שהוא שם את ידיו מתחת לרגליו, זה עומק ההגדרה של נעשה ונשמע, עכשיו להבין יותר עמוק, מה הוא אומר לאותו צדוקי, עוד פעם חוזרים ללשון הגמ' אמר לו עמא פזיזא, עוד פעם מה זה

מדבר עם הפה ומה הם עשו דבר ראשון הם לא העמידו את האוזן נשמע ולאחר מכן נעשה, אלא מה הם העמידו דבר ראשון, ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה, אז הם הקדימו פומייכו לאודנייכו, ביאור הדבר שהם הצטרפו למדבר בפה שלו, זה הקדימו פומייכו לאודנייכו דייקא לכן ההדגשה של הלשון, זה להקדים את הפה לאוזן, מדגישים את הלשון להקדים את הפה לאוזן, זה עומק הכח שהתגלה במתן תורה

דוגמה בהירה לכך הרי כאשר שמעו את הדברות, ממי הם שמעו את הדברות, בתחלה הם התחילו לשמוע את הדברות מהקב"ה ואז הם מבקשים דבר אתה עמנו ונשמעה משה ואל ידבר אלוקים עמנו פן נמות, אז הם שומעים מכח משה רבינו, מתוך מה משה רבינו קיבל את הדברות, באוזן שלו או בפה שלו, הם קיבלו לאחר מכן את הדברות ממשה רבינו הם שומעים, אבל משה רבינו מכח מה הוא קיבל את הדברות, משה ידבר והאלקים יעננו בקול, שכינה מדברת מתוך גרונו, אז מאיפוא משה רבינו קיבל את הדיבור, לא באוזן, הוא קיבל אותו בפה, זה התבוננות נפלאה, קבלת התורה של משה רבינו שכינה מדברת מתוך גרונו, אז הוא קיבל את הדיבור בפה, לפי זה זה העומק של הקדימו פומייכו לאודנייכו, כשמקדימים את האוזן לפה, אז זה שמיעה ככל סדר השמיעות שמצרפים את האוזן לפה, המדבר מדבר בפה והשומע שומע באוזן, והוא מצרף את צירופם יחד, אבל כאשר מצרפים את הפה לפה והגילוי הגמור של צירוף פה לפה זה משה רבינו ששכינה מדברת מתוך גרונו, משה ידבר והאלקים יעננו בקול, איך יכול להיות עכשיו שבני ישראל ישמעו כזה קול של מי שמקבל אותה מהפה, מדגישים את הלשון, מחמת שהם אמרו נעשה ונשמע, אם הם לא היו אומרים נעשה ונשמע, הם לא היו זוכים גם לשמוע את קול משה, שהוא קיבל את הדיבור מהקב"ה בפה הוא לא קיבל אותו באוזן, זה מדרגת משה רבינו פה אל פה

דמתן תורה נעשה ונשמע וכפה עליהם הר כגיגית.

ואם כן הכפה עליהם הר כגיגית היא ההוצאה לפועל של הנעשה ונשמע כפה עליהם הר כגיגית, נתבונן עכשיו ביותר עומק מה אמר אותו צדוקי לרבא עמא פזיזא אתון דקדמיתו פומייכו לאודנייכו, את מה הם הקדימו, בפשטות דברי הגמ' כתוב קודם לכן הם הקדימו נעשה לנשמע, אבל הצדוקי מגדיר את זה קצת שונה, מה היתה ההקדמה הקדימו את הפה שלו לאוזן, כלומר הסדר הוא קודם שאדם שומע ואז אם הוא רוצה הוא אומר הן אם הוא לא רוצה הוא אומר לאו, הם הקדימו את הפה לאוזן זה הנקודה שהם הקדימו את הפה לאוזן? לכאורה מה הנקודה שהם קיבלו על עצמם, זה מדין קבלה בפה ודברים שבלב אינם דברים וצריך להוציא אותם בפה, אז הקדימו פומייכו לאודנייכו, מה היסוד הדברים שהם קיבלו לעשות את מה שהקב"ה יאמר להם גם אם הם לא יבינו, איבעי לכו למשמע אי מציתו קבליתו, ואי לא לא קבליתו, אז הנידון הוא הפה או שהנדון הוא עצם הקבלה, עוד פעם יכול להיות שהקבלה אינה קבלה גמורה אם איננה בפה, כי דברים שבלב אינם דברים, אבל היסוד הוא הפה או שהיסוד הוא הקבלה, לקבל לעשות את הדברים ברור שלכאורה היסוד מה הוא הקבלה של הדברים והיא לא תלויה בפה, רק העומק של הדברים ברור כל פעם שאדם שומע דבר יש מדבר ויש שומע, המדבר באיזה אבר הוא מדבר, בפה, השומע באיזה איבר הוא שומע באוזן, מפה לאוזן בלשון חז"ל, אז כל אחד מעמיד כאן משהו אחר, המדבר מעמיד פה, השומע מה הוא מעמיד אוזן זה לא אחדות גמורה, יש כאן שני דברים שונים שמצטרפים, מתי למשל מעמידים פה מול פה זה תורת הנשיקה, נשיקה מעמידה פה מול פה ישקני מנשיקות פיהו, אבל יש מהלך נוסף של חיבור פה אל פה.

נתבונן מה החיבור של פה אל פה המדבר

שאין לה דעת אין לה דיבור ברור.

זה כאשר אדם מדבר מתוך השכל אבל פה אל פה אדם מדבר מתוך הדיבור של הקב"ה נכנס לתוך משה רבינו אז משה רבינו מצד עצמו מדבר עם דעת? זה בלי דעת, אז מאיפוא העומק של הדיבור הזה, זה העומק של הדבר שהידיים מתחת לרגליים של התרגילנו בתורתך שלמעלה מהדעת, מה שאדם עושה בהרגל דבר זה בלי התבוננות בלי דעת, כאשר שמים את הידיים מתחת לרגליים משעבדים את הקומה שהתחלה היא לא מחשבה ההתחלה היא תרגילנו הרגל דבר, אז איך מתגלה עכשיו הדיבור אז הדיבור מתגלה במדרגה של פה אל פה, זה היינו הך אותה סוגיא בדיוק, לא שני דברים נפרדים, אם השורש של הדבר הוא דיבור של פה כפשוטו שהוא דעת הוא לא רגליים הוא דיבור כפשוטו, אז זה לא פה אל פה זה דיבור של עצמו.

לפי זה, זה נקודה דקה משה רבינו כידוע הוא דעת דקדושה, אז כפשוטו הוא זכה להשיג דעת דקדושה, אבל בעומק ההגדרה היא הרבה יותר דקה, כמו שחידדנו עכשיו הוא לא דיבר מכח מדרגת דיבור שלו, של דעת אלא הדיבור שבפיו מה היה, דיבור של הקב"ה, אז איזה דעת זה בפומיה דמשה, לא הדעת שלו אלא הדעת כביכול של המדבר, ומי הוא המדבר והאלקים יעננו בקול, נמצא שיש בו דעת בפומיה, אבל איזה דעת הדעת עליון של המדבר האמיתי, שזה הוא יתברך שמו, זה כח דיבורו של משה רבינו, הכח הזה שמתגלה אצלנו אצל משה רבינו זה עומק ההארה של מתן תורה, של פה אל פה וכל ישראל זכו לזה במדרגת הקדימו פומייכו לאודנייכו, זה עומק נקודת הדיבור של מדרגת מתן תורה כמו שנתבאר.

מימרא נוספת בדברי הגמ' לפי זה יבואר הגמ' אומרת כאן בהמשך כאן בע"ב אמר עולא עלובה כלה מזנה בתוך חופתה מה זה מזנה בתוך חופתה

אדבר בו, זה פסוק מפורש מה זה פה אל פה אדבר בו כלומר מה שנמצא בפה של המדבר נכנס לפה של השומע אבל לא מדין שומע מדין שמיעת האוזן, אלא מדין שהפה שלו נהפך להיות כפה של מעלה.

אפילו בלעם שהוא זה לעומת זה דמשה, נאמר בו את הדבר אשר ישים ה' בפי אותו אשמור לדבר, כלומר זה מעין הפה של מעלה זה נקרא מדרגה של מתן תורה, מדרגה של מתן תורה שהם עומדים בהר סיני והם מקבלים את התורה, הקדימו נעשה לנשמע כלומר, הם לא העמידו את האזניים, הם העמידו את הפה שלהם לקבל את הדיבור שהקב"ה מדבר, אם כן יש כאן שני חלקים בעומק דברי הגמ', חלק הראשון הקדימו נעשה לנשמע הוא שם את ידיו תחת רגליו, ומצד כך סדר הדבר של קבלת התורה, היא קבלת התורה במדרגה של הפה שמצטרף למדבר זה מהלך אחד, אבל מהלך שני שהידיים מצטרפים לרגליים שהשורש של העשיה היא בתרגילנו בתורתך, החלק השני היא לקבל תורה של פה אל פה, עכשיו נראה איך מחברים שניהם יחד, עוד פעם אבל נחזור שיהיה ברור יש כאן שני מהלכים שהוזכר שדברי הגמ' מהלך אחד הוא פה אל פה כלומר הפה של המדבר מתגלה בפה של המקבל השומע, והחלק השני נעשה ונש, מע הידיים נמצאים מתחת לרגליים, נתבונן עכשיו יותר עמוק מה השייכות ביניהם לכאורה זה שתי סוגיות, אבל כשמתבוננים זה מונח בעצם הדבר, כל פעם שאדם מדבר, קטן אינו יכול לדבר מדוע הוא לא יכול לדבר, הסיבה העיקרית שאינו יכול לדבר, קטן ממש אינו מדבר כי הוא חסר דעת, ואינו יכול לדבר אז כל פעם שאדם מדבר אם זה דיבור נכון, באיזה אופן זה יש בו דעת והוא מדבר, בקלקול הרי נאמר איוב לא בדעת ידבר, חסר לו דעת הוא לא מדבר, הוא מדבר בלא דעת, אבל דיבור נכון מה הוא בלשון חז"ל, דעת גנוז בפומיה, הדעת גנוז בתוך הפה, וכל פעם שאדם מדבר מתוך מה הוא מדבר מכח הבר דעת שלו הוא מדבר, בהמה

נתמלא כל העולם כלו בשמים, אמר ר' יהושע בן לוי מאי דכתיב לחייו כערוגת הבושם כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נתמלא כל העולם כלו בשמים אז מה היה במתן תורה, בכל דיבור נתמלא העולם בשמים, אבל כאשר היה ניאוף מה היה צריך להיות, ריח טוב מה צריך להפוך להיות, ריח רע, זה ניאוף חרון אף, חוש הריח הוא באף בחוטם, אז כשיש חרון אף מה נעשה, נעשה לכאורה מציאות של סילוק של הריח דתיקון, אבל עוד פעם נמשיך את דברי הגמ', הגמ' אומרת כל העולם כלו נתמלא בשמים כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נתמלא העולם כלו בשמים שואלת הגמ' מעין השאלה ששאלה קודם לכן, וכי מאחר שבדיבור ראשון נתמלא דיבור שני להיכן הלך, נתמלא העולם כלו בבשמים בדיבור הראשון הכל כבר מלא בבשמים, אז איך יש מקום לבשמים חדש אז אומרת הגמ' מה עשה הקב"ה, הוציא הקב"ה רוח מאוצרותיו והיה מעביר ראשון ראשון, שנאמר שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר, אל תיקרי שושנים אלא שושנים.

אז עוד פעם מה כתוב בדברי הגמ' כל דיבור ודיבור מה נעשה נתמלא העולם כלו ריח נסתלק אותו ריח על ידי שהקב"ה הביא רוח לסלק אותו ריח, רוח לסלק את אותו ריח בדיוק ואז יש מקום לריח חדש, בעומק הדבר שהיה צריך להיות באופן כזה שהריח הראשון יסתלק ואחר כך יבא ריח שני, אז בפשוטו הדבר מובנים לעצמם אבל בעומק מה מונח כאן יש כאן שתי סיבות למה הריח הסתלק בעומק, סיבה דתיקון וסיבה דקלקול, סיבה דתיקון למה הוא הסתלק, בשביל לחדש את הריח הבא, סיבה דקלקול הריח נסתלק כי עלובה כלה שזינתה בתוך חופתה, נמצא שבעומק אם הריח הראשון לא היה צריך להסתלק מצד התיקון הוא כל הזמן היה נשאר, אז עכשיו שנסתלק מצד הקלקול, נרדי נתן ריח ועלובה כלה שזינתה בתוך חופתה ניאוף חרון אף מסלק את הריח, אז מה היה צריך להיות שהריח יסתלק

כמו שאומר רש"י עדיין הם היו במדרגת מתן תורה ונפלו לחטא העגל, זה מזנה בתוך חופתה, אמר רב מרי ברה דבת שמואל מאי קרא מאיפוא לומדים את זה, עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו המלך במסבו זה מתן תורה למה זה נקרא במסבו, איזה מסיבה היה במתן תורה? לפי המהלך שהוזכר קודם לכן יסובבנהו מה הוא יסובבנהו הקיף אותם כפה עליהם הר כגיגית, זה נקרא המלך במסבו כפשוטן של דברים, אמר רב ועדיין חביכותא הוא גבן דכתיב נתן ולא כתב הסריח, עלובה כלה מזנה תוך חופתה, אז מזנה תוך חופתה מה קורה, אשת איש שזינתה מה הדין שלה, היא הופכת להיות אסורה על בעלה, אז אם זה נמשל לעלובה כלה שזינתה בתוך חופתה אז מה צריך להיות, צריך לשלח אותה, אבל הוא לא יכול לשלח אותה כי הוא אונס, אדם שאנס אשה ולאחר מכאן היא זינתה תחתיו, יש כאן דבר והיפוכו, מצד אחר מדין אונס נאמר לא יוכל לשלחה כל ימיו, אבל מצד שני אשת איש שזינתה אסורה על הבועל ואסורה לבעל, אז מדין המזנה מה הוא צריך לעשות לשלוח אותה אבל מדין שהוא אונס הוא לא יכול לשלוח אותה זה נקודה יפה, מה היה אם כן עם כנסת ישראל במתן תורה, מצד אחד כמו הזכרנו קודם לכן ביסוד דברי חז"ל כפה עליהם הר כגיגית המלך במסיבו, יסובבנהו כפה עליהם הר כגיגית, לא יוכל לשלחה כל ימיו, אבל תוך החופה עצמה היא מזנה, אין לך דבר והיפוכו מזה, מצד אחד הוא צריך לגרש אותה כי היא זינתה, מצד שני אי אפשר לגרש אותה. זה עומק המתן תורה ששניהם מתחברים ביחד.

אבל יתר על כן מבואר כאן בדברי הגמ' עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו, כל ניאוף נקרא ניאוף אומרים חז"ל מאיזה לשון זה נקרא ניאוף, מלשון חרון אף, אין לך דבר שמביא חרון אף לעולם יותר מניאוף, ככה אומרים חז"ל, ולכן הוא נקרא ניאוף מלשון אף הוא גורם לחרון אף שיבוא לעולם, הגמ' הרי אומרת כאן בהמשך שכל דיבור ודיבור שהקב"ה דיבר

מה עושים כשיש בחדר ריח רע, מה עושים או שפותחים את החלון, או שמוסיפים ריח טוב זה העומק של עדיין חביבותא הוא גבן, בלשון פשוטה וברורה זה העומק של הדבר והיפוכו, הרי כביכול מזנה בתוך חופתה אז הוא צריך לסלק אותה, הסברנו שיש כאן אונס, מצד אחד לא יוכל לשלחה כל ימיו, ומצד שני היא אשת איש שזינתה שצריך לגרש אותה, מונח כאן העומק של האחדות, מזנה תוך חופתה, אין לך דבר והיפוכו מזה ועדיין היא נשארת אצלו, עדיין חביבותא הוא גבן, זה עומק הנורא שמתגלה, חביבותא הוא גבן זה מדרגה של אונס כפה עליהם הר כגיגית, המלך במסכו אז החביבותא הוא גבן מוכרח שלא יכול להסתלק, מדגישים את הלשון החביבותא גבן מוכרח שלא יכול להסתלק זה העומק של חביבותא גבן שמתגלה במתן תורה.

נחזור לדברי הגמ' שהזכרנו לעיל הרי אומרת הגמ' למה נמשלו ישראל לתפוח לומר לך מה תפוח זה פרי קודם לעליו אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע, איפוא כתוב שנמשלו לתפוח, הגמ' מביאה את הפסוק כתפוח בעצי היער כן דודי, אז תוס' על המקום שואל הרי על מי זה נאמר כתפוח בעצי היער כן דודי מי זה דודי הקב"ה, והגמ' מביאה את הפסוק הזה על ישראל הקדימו נעשה לנשמע כתפוח בעצי היער שפריו קודם לעליו, איזה פסוק לכאורה הגמ' היתה צריכה להביא ריח אפך כתפוחים, זה קאי על ישראל, אבל איזה פסוק הגמ' הביאה הפסוק שקאי עליו יתברך שמו, נתבונן ונבין ריח אפך כתפוחים ראשית כל, כל מדרגת מתן תורה היה במדרגת תפוח ריח אפך כתפוחים, זה עומק המדרגה שאע"פ שהסריח עדיין חביבותא הוא גבן, כי מה היה המדרגה של מתן תורה ריח אפך כתפוחים מדין ישראל, כמו שתוס' אומרים שהגמ' היתה צריכה להביא, ועדיין חביבותא הוא גבן נרדי נתן ריחו ולא הסריח למה הוא לא הסריח כי נרדי נתן ריחו, אבל זה במדרגת ריח אפך כתפוחים, הקדימו נעשה

לגמרי, אז מה עשה הקב"ה כבר בתיקון בעשרת הדברות, כל דיבור ודיבור שהקב"ה דיבר נתן ריח איך יש מקום לריח הבא, נסתלק הריח הקודם נמצא שהסילוק של הריח הראשון היה סילוק דקלקול או סילוק דתיקון? סילוק דתיקון, ומה הוא משריש עכשיו בהדגשה, שהסילוק שורשו תיקון, ואחרי הסילוק יבא ריח חדש, זה השורש של התיקון לנרדי נתן ריחו שהסתלק לאחר מכן מכח חטא העגל.

עוד פעם נחזור לדברי לשון הגמ', הגמ' אומרת מאי קרא עד שהמלך במסכו נרדי נתן ריחו אמר רב ממושיכה הגמ' מיד נראה אבל אף על פי שהמלך במסכו נרדי נתן ריחו אז כלומר, הסתלק הריח שהיה ומה נעשה בו לכאורה הסתלק, אמר רב ועדיין חביבותא הוא גבן אפילו שהיא חטאה זינתה תוך חופתה, ולכאורה נרדי נתן ריחו והסתלק המציאות של הריח, עדיין חביבותא הוא גבן דכתיב נתן ולא כתיב הסריח כלומר הריח הזה לא הסתלק לגמרי, הוא לא הסריח, העומק של הדבר, איפוא הושרש שאע"פ שמזנה תוך חופתה הריח רק נתן ריחו, והריח לא הסתלק באופן שהוא יסריח, מדוע כי כבר הושרש התיקון של הסתלקות הריח, שיחזור הריח ויתפשט בכל דיבור ודיבור מחדש, כאן מושרש שאפילו אם מזנה בחופתה ויש ריח דקלקול עדיין אינו מסריח בעומק מה מונח כאן, דבר והיפוכו, יש ריח והסתלקות הריח, אבל זה נכלל בבת אחת, ואיפוא מתגלה עיקר ההתכללות בבת אחת, אפילו שיש מעשה של ניאוף שהוא חרון אף, ריח דקלקול עדיין לא הסריח, נמצא שגם במדרגת הריח מתגלה העומק של הדבר והיפוכו שהדבר מצד עצמו היה צריך להיות שיסתלק או שיסריח, ומה מתגלה הוא מסתלק וחוזר, הוא צריך להסריח דבר והיפוכו, עדיין הריח נמצא כאן, ברור כל מה שהריח היה צריך להסריח והוא לא הסריח, מחמת האור של הסילוק של הריח גורם לאחריו ריח טוב.

כי זה כפיה אז את מי כפו כאן בעומק לא רק את ישראל הקב"ה כפה, אלא את מי הוא כפה בעומק, אותו וישראל להיות ביחד, זה נקרא כפה עליהם הר כגיגית, כפה עליהם הר כגיגית ששנינו נעשו כפויים, לכן נאמר כאן אף על פי כן חביבותא הוא גבן, למה אף על פי כן חביבותא הוא גבן, לא יוכל לשלחה כל ימיו אז הכפיה היא כפיה שלו ושלנו בבת אחת זה עומק מדרגת הכפיה וזה נורא כשמתבוננים

עכשיו נעמוד בנקודה אחרונה ונסביר בסייעתא דשמיא, אז כמו שהוזכר גיגית גימטריא תוך הם היו בתוך ההר, אם מקבלים את התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם, בזה פתחנו הפעם מהו השם תהא קבורתכם, איפוא יהיה קבורתכם בחלל של ההר, מת איך הוא נקרא בלשון תורה חלל, כי ימצא חלל באדמה, אז מה זה שם תהא קבורתכם איפוא זה השם, מה זה שם, זה פה, שם כלומר במקום השומם, שממה מה זה שומם דבר חלל הוא דבר שומם שם תהא קבורתכם, יש גירסאות פה תהא קבורתכם אבל בגירסא של הגמ' לפנינו שם תהא קבורתכם, איפוא הקבורה במקום החלל שבתוך ההר שם תהא קבורתכם, כל חלל כידוע מאד חלל הפנוי מהו חלל הפנוי, כביכול קודם שנברא העולם הכל היה מלא מאורו יתברך שמו, מה עשה הקב"ה סילק עצמו לצדדים ונשאר מקום פנוי וזה מקום הנבראים, לפי זה עכשיו נסביר מה זה מדרגת מתן תורה כפה עליהם הר כגיגית, בפשטות מה יש בחלל היה פעם בורא עולם בחלל, צמצם את עצמו ונסתלק, כפשוטו או אינו כפשוטו כמבואר בהרחבה בדברי רבותינו, אבל בלשון הכי פשוטה סילק עצמו לצדדים כביכול הוא אינו נמצא כן, אכן אתה קל מסתתר, זה לא כפשוטו, הסתרה נסתלק מכאן, מה קורה בכפה עליהם הר כגיגית לא רק כפשוטו שכפה אותנו להיות שם, אלא מה הוא כפה להיות שם שנינו בבת אחת, הוא יתברך שמו יחד אתנו חופה הוא כפה אותנו יחד אתנו להיות בבת אחת, ונעשה חלל הפנוי מי נמצא בחלל הזה גם

לנשמע אז הריח של התפוחים עדיין קיים, זה מצד הבני ישראל, אבל מצדו יתברך שמו, גם כן נאמר בו שזה מה שהגמ' מביאה הפסוק שנאמר עליו יתברך שמו, כתפוח בעצי היער, מה העומק של הדברים כמו שהזכרנו בהרחבה בפעמים הקודמות, המדרגה הרי של כפה עליהם הר כגיגית היא מדרגה של תכו לרגליך, אותיות תוך גימטריא גיגית, כמו שהוזכר מיסוד דברי המגלה עמוקות, אז כשהתגלה במדרגת מתן תורה שהקב"ה כפה עליהם הר כגיגית התגלה התוך, מהו התוך של כל דבר, הוא יתברך שמו, זה נקרא כפה עליהם הר כגיגית,

הגמ' בד"ק לא מביאה את הפסוק של ריח אפך כתפוחים שואלים תוס' הגמ' היתה צריכה להביא את זה, אבל הגמ' מסבירה בעומק מה התגלה במדרגת מתן תורה, עדיין חביבותא הוא גבן, תמיד כשאדם חוטא אז מה קורה הסתלקות השכינה, אם יהיה ערות דבר ושב מאחריך, אין לך ערות דבר יותר מניאוף, זה ושב מאחריך, מה התגלה במתן תורה נרדי נתן ריחו ועדיין חביבותא הוא גבן, כלומר הקב"ה נמצא אתנו חביבותא הוא גבן כלומר הוא עדיין נמצא כאן, זה עומק ההגדרה שמצד אחד היה צריך להיות הסתלקות של הבורא, הם חוטאים וראה בך ערות דבר ושב מאחריך עלובה כלה שמזנה תוך חופתה ניאוף, אבל עדיין מה מתגלה, חביבותא הוא גבן הקב"ה נמצא, כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים, כלומר מה מתגלה כאן בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי מתגלה שעל אף שהם במדרגה שהם חטאו במסכו, במדרגת מתן תורה, אבל צריך להיות הסתלקות של התוך, כפה עליהם הר כגיגית להבין עכשיו עמוק זה לא רק שהוא כפה ואנחנו נמצאים בתוכו, אלא כשהוא כפה כגיגית, גיגית גימטריא תוך, מה נעשה אז בכפיה לא יוכל לשלחה כל ימיו אז הוא עצמו כופה את עצמו להיות אתנו תמיד, זה נקרא בעומק כפה עליהם הר כגיגית הרי זה חופה כמו שהוזכר וזה חופה שאי אפשר להסתלק ממנה,

או במדרגת קודשא בריך הוא אורייתא וישראל, אז הכפה עליהם הר כגיגית הוא על לית אתר פנוי מיניה שהוא ממלא את החלל ואנחנו בתוך אותו מקום עצמו, זה התוקף שנקשרו ישראל להקב"ה במתן תורה באופן שלא יוכל לשלחה, אין הסתלקות של החלל הפנוי שהאור מסתלק ונעשה חלל הפנוי אלא מוכרחים להיות עם הבורא יתברך שמו לנצח נצחים בלי שום אפשרות של פירוד זה נקרא בעומק המיתה שלמעלה מן החיים זה היחידה שלמעלה מן החיים, זהו שלמות ההארה השלמה של פנימיות מדרגת מתן תורה, מדרגת החי האמתי, חיה יחידה כידוע עד מאד בדברי הבעל שם, זה עומק הפנימי של הארת מתן תורה, מוכרחות להיות דבוק בו יתברך שמו בלי שום אפשרות של פירוד לעולם, שלמות דבקות והתכללות בו יתברך שמו.

אנחנו וגם הוא, נחדד ונאמר כפשוטו מדוע היה צריך החלל הפנוי כי אם יש כאן אצל אז הנבראים לא יכולים להיות ואם הנבראים נמצאים כביכול הוא לא יכול להיות כי מקום אחד לא סובל שני דברים כך הוא בשטחיות, אבל בעומק מה מתגלה גם הוא וגם אנחנו בבת אחת, זה נקרא שורש לדבר והיפוכו,

דבר והיפוכו בשורש השרשים הוא ששני דברים יכולים להיות בבת אחת, איפוא השורש כביכול שמתגלה ששני דברים לא יכולים להיות בבת אחת, אם הוא יתברך שמו נמצא לכאורה אין מקום לנבראים, ואם יש מקום לנבראים הוא לא נמצא אבל כמו שמאריך הנפש החיים בשער ג' בהרחבה הוא נמצא ואנחנו נמצאים מצדו לית אתר פנוי גם עכשיו, אנחנו נמצאים בתוך זה, זה נקרא כפה עליהם הר כגיגית, זה העומק של ההארה שמתגלה שבבראשית ברא אלוקים נראה כביכול שיש חלל פנוי, אבל במתן תורה מתגלה המדרגה היותר עליונה מבראשית ברא אלקים, כמו שהרחיבו רבותינו ומה מתגלה, מתגלה שאנחנו והוא מוכרחים להיות בבת אחת בכל מקום שאנחנו נהיה הוא נמצא שם ואנחנו מוכרים להיות אתו בבת אחת, זה נקרא המדרגה של חיים ומות בבת אחת כמו שהוזכר חי מת שמתגלה במדרגת מתן תורה זה לא מת כפשוטו חלל באדמה, זה מתגלה שבמקום החלל גם הוא נמצא, זה עומק הכפיה של כפה עליהם הר כגיגית, זה העומק אם כן של האור של מתן תורה, שנזכה בעזר השם להיות כפויים עמו יתברך שמו כפה עליהם הר כגיגית, מצד העבודה התחתונה זה ההרגל דבר של קדושה, תכו לרגליך שעולה למעלה אז ההרגל דבר תרגילנו בתורתך, ומכח כך לכל שאר חלקי העבודה שאדם מוכרח לעשות אותם, הם אמרו נעשה ונשמע ומכח כך כפה עליהם הר כגיגית זה התפיסה התחתונה ראשית במדרגת הכפה עליהם הר כגיגית במדרגה של תרגילנו בתורתך, זה היחס במדרגה של אורייתא וישראל, אבל במדרגת קודשא בריך הוא וישראל